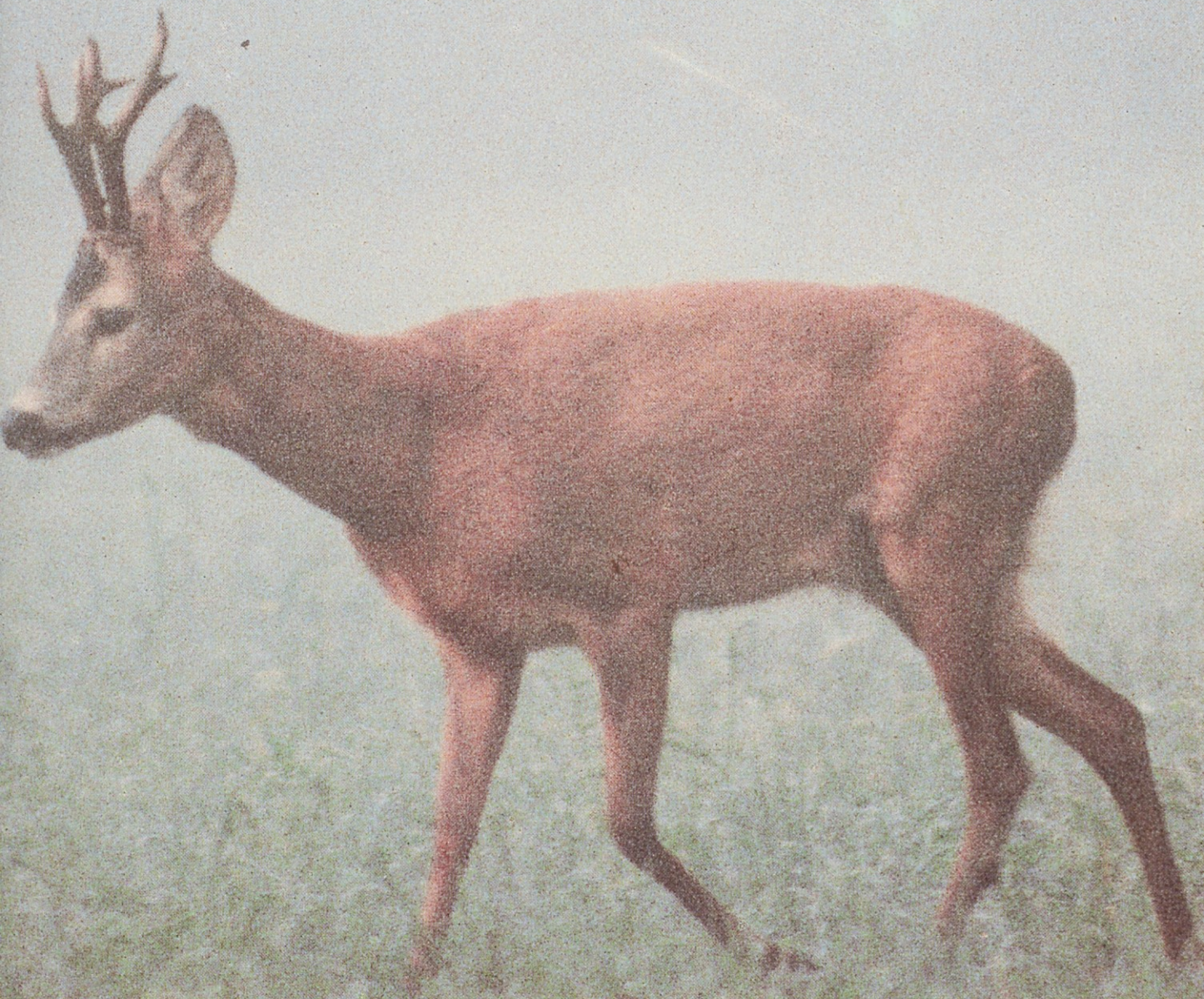
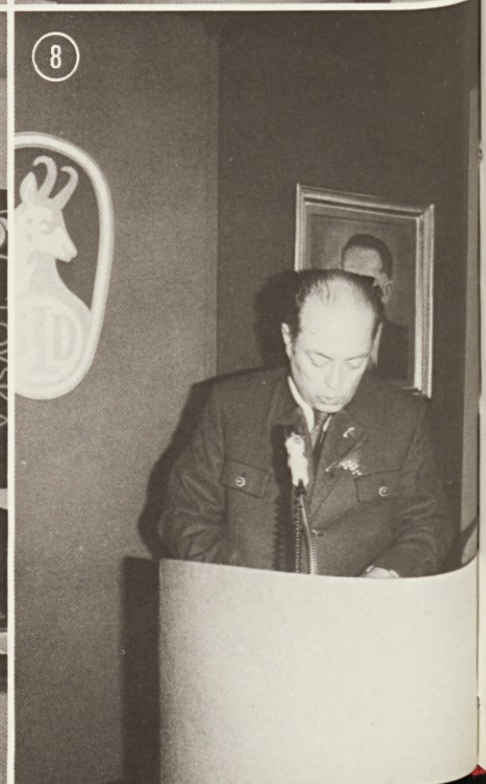
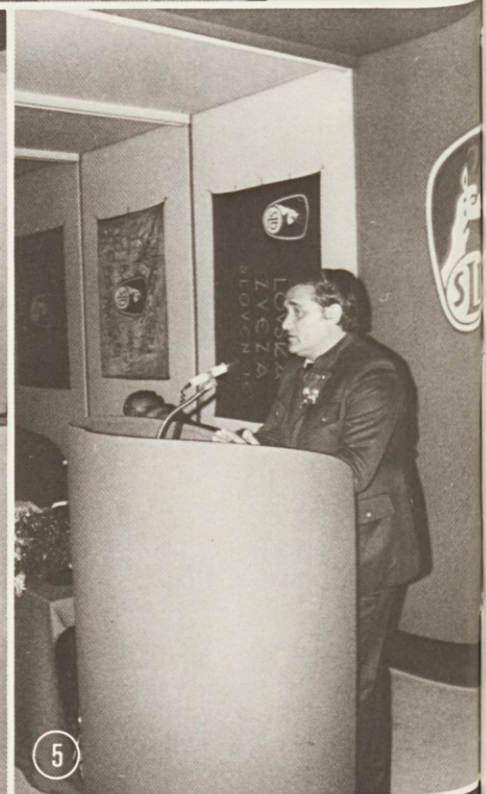

LOVEC 1982 6

glasilo Lovski zveze Slovenije

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXV., št. 6
junij — rožnik 1982

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Predsednik uredniškega odbora
glasila Lovec Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Lektor in korektor France Cvenkel

Tajnica uredništva Magda Vetrlih

Lovec izide praviloma vsak mesec.
Prva številka letnika izide v začetku leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 700 izvodih.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj
po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1982
je 500 din.

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
600 din. Posamezen izvod revije je 30 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte
Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana.
Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 120 din, od 15 do 25 besed
140 din, od 25 do 30 besed 300 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.
Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.
Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun
Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Peter Šuler	184	Osrednja pozornost delu organov Lovske zveze Slovenije v razdobju 1980—1982 (Programsko-volilna seja skupščine LZS, 22. 5. 1982, na Otočcu)
Veljko Varičak	189	Vzgoja, izobraževanje in založništvo v slovenski lovski organizaciji
Blaž Krže	191	Ekološki temelji gojitve srnjadi
Lojze Černe	195	Jerebico lahko gojimo tudi na intenzivno obdelovanih njivskih površinah
Republiška veterinarska uprava	198	Steklina na območju SR Slovenije (mesečno poročilo)
Iztok Geister	199	Razpoznavanje težko razločljivih vrst ptic — Poljska vrana in črna vrana
Ivan Cimerman	200	Jelenji deček
Lovska organizacija:	202	Gorenjski sejem vse zanimivejši — B. Galjot
	203	V LD Libeliče se zrcali ponosna povezanost z domačo zemljo — L. K.
Jubilanti:	205	Cveto Novak — šestdesetletnik
Lovski oprtnik:	206	Kosilnice in škoda na divjadi — R. Koren
	208	5. junij, svetovni dan varstva okolja
V spomin:	210	Gregor Krivec
Lovska kinologija:	210	Spodbudni uspehi LKD Posavje-Krško — V. Foršček

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Srnjak v meglenem junijskem jutru

Foto Jože Kamenshek, Diana

NA DRUGI STRANI OVITKA — SLIKE Z ZASEDANJA SKUPŠČINE LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE, 22. MAJA 1982, NA OTOČCU:

1. *Garni hotel na Otočcu, kjer je bilo 22. 5. 1982 programsko-volilno zasedanje skupščine Lovske zveze Slovenije*
2. *Dosedanji predsednik skupščine LZS Lojze Briški se zahvaljuje za Zlatorogovo plaketo; najvišje priznanje slovenske lovske organizacije so mu izročili na tem zasedanju*
3. *Predsednik skupščine Kinološke zveze Slovenije Pavle Bojc govori o tesni povezanosti kinologije in lovstva*
4. *Jože Hartman, predstavnik Republiške konference SZDL in predsednik skupščine Ribiške zveze Slovenije, je poudaril pomen slovenske lovske organizacije pri varstvu divjadi in drugega živalstva ter človekovega okolja*
5. *Janez Markoli, član predsedstva skupščine LZS, poudarja upravičenost zahtev lovske organizacije za sklenitev samoupravnega sporazuma o dohodkovnih odnosih z organizacijami, ki odkupujejo uplenjeno divjad*
6. *Lojze Briški izroča Radu Cajniku Zlatorogovo plaketo, najvišje priznanje Lovske zveze Slovenije, za njegovo dolgoletno delo v lovstvu*
7. *Novoizvoljeni predsednik skupščine LZS Bojan Škrk se zahvaljuje za zaupanje ob izvolitvi*
8. *Janko Razpet v imenu kadrovsko-kandidacijske komisije predlaga kandidate za funkcije v slovenski lovski organizaciji*

Vse foto Vinko Opalk

Osrednja pozornost delu organov Lovske zveze Slovenije v razdobju 1980–1982

Programsko-volilna seja skupščine LZS, 22. 5. 1982, na Otočcu

Peter Šuler, tajnik skupščine LZS

Zveza lovskih družin Novo mesto in Lovska družina Otočec sta bili gostiteljici delegatov in gostov na drugem programsko-volilnem zasedanju skupščine, v soboto 22. maja 1982 na Otočcu. Zasedanja oz. seje so se udeležili delegati vseh zvez lovskih družin, razen delegata Zveze lovskih družin Ljutomer, ki tudi ni pojasnila vzroka za izostanek. Poleg tega so se povabili na sejo skupščine odzvali delegacije Lovske zveze Hrvaške, Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine Doberdob, Kluba plijateljev lova iz Celovca ter predstavnika Ribiške zveze Slovenije in Kino-loške zveze Slovenije. Številna udeležba delegatov, članov predsedstva skupščine in izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije, omenjenih delegacij in predstavnikov tiska, prirčen sprejem gostiteljic in primerna organizacija dela — vse to je prispevalo k prijetnemu in delavnemu vzdušju, ki je vladalo ves čas zasedanja.

Na dnevnem redu seje je bilo poročilo o delu skupščine Lovske zveze Slovenije in njenih organov v obdobju 1980–1982, zaključni račun Lovske zveze Slovenije za leto 1981, predlogi sprememb in dopolnitev pravil Lovske zveze Slovenije, volitve organov skupščine in delegatov za Lovsko zvezo Jugoslavije, predlog sprememb in dopolnitev odloka o določitvi lovskogojitvenih območij Slovenije, predlog gojitvenih ukrepov za zaščito divjega petelina, poročilo Kluba Diana, poročilo odbora sklada Toneta Prestorja in predlogi za odlikovanja.

Osrednja pozornost je veljala poročilu o delu organov Lovske zveze Slovenije od leta 1980 do leta 1982 ter razpravi, ki je sledila poročilu. Poročilo, ki so ga delegati prejeli z vabilom za sejo, razmeroma obšir-

Bojan Škrk, novoizvoljeni predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije.

V lovstvu se udejstvuje od leta 1952, torej 30 let. Bil je član Lovske družine Sodražica (ZLD Kočevje), sedaj je član Lovske družine Dreta-Nazarje (ZLD Celje). Veliko let je deloval v upravnem in izvršnem odboru Lovske zveze Slovenije. Zadnje mandatno dobo (1980 do 1982) je predsedoval svetu za vzgojo, izobraževanje in založništvo pri LZS.

Je diplomirani pravnik. Do letos je bil javni tožilec SR Slovenije, sedaj je sodnik Ustavnega sodišča SRS. Je tudi predsednik sveta za telesno kulturo pri Republiški konferenci SZDL Slovenije.

no obravnava najbolj pereča vprašanja lovstva v tem času ter dejavnost organov Lovske zveze Slovenije pri razreševanju določenih zadev. Na prvem mestu obravnava probleme o odnosih divjad — okoli in prizadevanja Lovske zveze Slovenije, da se ta vprašanja rešujejo ob dolgoročnem sodelovanju vseh uporabnikov prostora in ob trajnem usklajevanju njihovih interesov. Zato je bilo razmeroma največ naporov vloženih v oblikovanje in začetek dela lovskogojitvenih območij, v katerih naj bi se reševala vsa temeljna vprašanja o gojitvi divjadi, o ukrepih za prepre-

čevanje škod in druga vprašanja skupnega interesa. Poročilo nadalje omenja napore pri odkrivanju vzrokov za nazadovanje nekaterih vrst, zlasti male divjadi, in prizadevanja za omejevanje nekaterih boleznih divjadi. Ob teh problemih so se oblikovala tudi stališča in spoznanja o vlogi raziskovalnega dela v lovstvu.

Dejavnost organov Lovske zveze Slovenije je bila usmerjena tudi na utrjevanje lovske organizacije, pri čemer so bila na prvem mestu prizadevanja za vzpostavitev kar najneposrednejših odnosov med lovskimi družinami in njihovimi zvezami. Prav tako so se organi lovske zveze posebej prizadevali za ustrezno družbeno priznanje lovstva ter za to, da bi nekatere zadeve lovstva, ki so širšega družbenega pomena, reševali v sodelovanju z vsemi dejavniki, ki so kakorkoli povezani z gospodarjenjem v prostoru. V sklop teh prizadevanj sodita tudi priprava in podpis družbenega dogovora o zagotavljanju posebnega družbenega interesa pri gojitvi nekaterih vrst avtohtone divjadi. Družbeni dogovor so na tej skupščini končno sprejele lovske družine vse Slovenije, razen lovskih družin ZLD Ljutomer.

Poleg teh vprašanj se napisano poročilo dotika tudi vzgojno-izobraževalnega dela, znanstveno-raziskovalnega dela, lovske kinologije ter dejavnosti Lovske zveze Slovenije v Lovski zvezi Jugoslavije in sodelovanja z lovskimi organizacijami sosednjih dežel.

To poročilo so dopolnila še poročila o delu izvršnega odbora in svetov ter razsodišča Lovske zveze Slovenije, ki so poleg splošnega orisa dela obravnavala nekatera pereča vprašanja o gojitvi divjadi,

o delu razsodišč in izvrševanju njihovih odločb, o vzgojno-izobraževalnem delu s prizadevanjem, da se lovstvo vključi v izobraževalni sistem na višjih šolah, o urejanju odnosov z odkupovalci uplenjene divjadi na podlagi dohodkovnega povezovanja in nekatere probleme lovskih kinoloških društev

Delegati so v razpravi pozitivno ocenili poročila in s tem potrdili dejavnost organov Lovske zveze Slovenije v preteklem obdobju. Po razpravi so izvolili nove organe Lovske zveze Slovenije, pri čemer velja posebej poudariti, da je bil pred tem izpeljan širok postopek kandidiranja, ki je omogočil demokratično izmenjavo mnenj o kandidatih za telesa Lovske zveze Slovenije. Potem, ko je skupščina razrešila dosedanje organe in izvolila nove, se je novoizvoljeni predsednik skupščine Bojan Škrk v krajšem nagovoru zahvalil dolgoletnemu predsedniku skupščine LZS Lojzetu Briškiju za njegovo delo v vodstvu Lovske zveze Slovenije ter mu v znak priznanja izročil Zlatorogovo plaketo.

Skupščina je nato nadaljevala svoje delo z razpravo o zaključnem računu Lovske zveze Slovenije za leto 1981, ki izkazuje 19 217 507,90 din prihodkov ter 15 408 036,47 din odhodkov. Največ razpravljanja je bilo o tem, kako uporabiti nerazporejeni del ostanka prihodka v višini 727 678,48 din. Na predlog delegatov iz Zveze lovskih druščin Gorica je skupščina sklenila, da se ta sredstva namenijo za tiskanje glasila Lovec, ker je prihranek v glavnem nastal na tej postavki.

V nadaljevanju so delegati brez večje razprave sprejeli predložene spremembe in dopolnitve pravil Lovske zveze Slovenije. S tem so nastale nekatere spremembe v sestavi predsedstva skupščine in v organizaciji svetov. Dopolnjene so tudi določbe o sprejemanju finančnega načrta ter zaključnega računa finančnega načrta Lovske zveze Slovenije.

Delegati skupščine pa kljub predhodnim razpravam in kljub pred-

Delovno predsedstvo skupščine LZS na programsko-volilnem zasedanju na Otočcu

hodno doseženim soglasjem niso sprejeli predloga sprememb in dopolnitev odloka o lovskogojitvenih območjih, ker so se na seji pojavljali nekateri spreminjevalni in dopolnilni predlogi, glede katerih ni bilo mogoče doseči soglasja. Skupščina je bila zato prisiljena odložiti to vprašanje na jesensko zasedanje, čeprav je jasno, da tako odlaganje ne more prispevati k hitrejšemu reševanju odprtih problemov.

Tudi razprava o ukrepih za zaščito divjega petelina ni bila obširna,

nedvomno pa je potrdila pravilnost dosedanjih ukrepov. Skupščina je enoglasno sprejela ugotovitve posvetovanja o divjem petelinu v Kranju in sklenila, da lov na divjega petelina v letih 1982 in 1983 ni dovoljen. V tem času se proučijo ukrepi za zaščito te divjadi in predlagajo trajnejše rešitve.

Skupščina je zaključila delo s sprejemom sklepov, ki bodo osnova za bodoče delo organov Lovske zveze Slovenije in za aktivnost vseh lovskih organizacij.

Tričlanska delegacija Lovske zveze Hrvatske na zasedanju na Otočcu, v sredini Mirjana Šilobod, glavna in odgovorna urednica »Lovaškega vjesnika«. Delegacija je glasilo Lovec, kakor tudi nekaterim tovarišem, izročila priznanja LZ Hrvatske ob 100-letnici hrvatskega lovstva

V imenu sveta za varstvo okolja in gojitev divjadi pri LZS bi želel spodbuditi razpravo tudi o nekaterih, po mojem mnenju, ključnih vprašanih, povezanih z učinkovitejšim varstvom in gojitvijo divjadi.

Za minulo obdobje so značilna prizadevanja lovske organizacije, da bi se kar najbolj uveljavila kot dejavnik v vse izrazitejših družbenih interesih in aktivnostih, s katerimi se konkretno potrjuje in uresničuje pristnejši interes za varstvo žive in nežive narave. Ta prizadevanja moramo ocenjevati tudi skozi določene kakovostne spremembe znotraj same lovske organizacije, zato lažje razumemo, da je vrsta pred leti zastavljenih nalog le na pol uresničena.

Kot prvo, menim, je potrebno v vseh okoljih preseči mnenje, da naš interes, bodisi lovcev ali pa divjadi, ne more biti zgolj seštevek želja. Pogosto je ta pojav povezan s poskusi zadrževanja obstoječih odnosov ali pa s pretiranim pesimizmom pasivno spremljati pojave v naravnem okolju, ki so v škodo divjadi.

Družbeno dogovarjanje, kot edina alternativa dolgoročnega zagotavljanja življenjskih možnosti divjadi, od nas ne zahteva samo večje delavnosti in vztrajnosti, pač pa tudi sposobnost stvarnega vrednotenja ne le lastnega interesa, to je ozke koristi lovske organizacije, pač pa tudi pomena drugih dejavnosti, ki so vedno izraziteje navzoče v naravnem prostoru. Ob tem seveda podobno pričakujemo tudi od drugih dejavnosti, in to tem bolj utemeljeno, kolikor sposobneje bomo v naši organizaciji razvili samoupravne odnose ter zaostriili odgovornost za uresničevanje sprejetih odločitev. Taka usmeritev pa se mora nenehno potrjevati tudi kot temeljna funkcija lovskogojitvenega območja.

Vprašanje, ki je sedaj najbolj pereče, bi se glasilo: Kako delovati, da bo ves naravni razvoj v sklopu »divjad—okoliše—divjad« kar najbolj usklajen? Verjetno o tem dodatnih resolucijskih dokumentov ni potrebno sprejemati, pač pa znotraj LZ Slovenije kakor v zvezah lovskih družin oz. lovskogojitvenih območij razvijati delovne metode spremljanja in spodbujanja za uresničitev že sprejetih programskih usmeritev.

Zbrani statistični podatki o odstrelu divjadi v letu 1980 in ocene za leto 1981 nam kažejo nadaljnje naraščanje

Mirko Kelih, predsednik Kluba prijateljev lova iz Celovca, pozdravlja skupščino Lovske zveze Slovenije

odstrela parkljaste divjadi, razen gamsa. Po drugi strani beležimo nadaljnje upadanje številčnosti in odstrela male divjadi najpomembnejših vrst, razen pri divji raci, ki marsikje uspešno nadomešča drugo malo divjad. Take razmere so v večini evropskih dežel in so izražene z večjo ali manjšo jakostjo.

Ocenjujemo, da je s stvarno številčnostjo uravnotežen odstrel medveda. Naglo upadanje staleža je ugotovljeno pri divjem petelinu, manj pri ruševcu. Poudariti je treba tudi, da je večina lovske organizacije prisluhnila pozivu za zmanjšanje številčnosti lisic, katerih odstrel se je povečal za skoraj 50 %. Kljub temu pa je s steklino okužene blizu 80 % celotne SR Slovenije.

Ocenjujemo, da bo v SR Sloveniji ob izteku srednjeročnega obdobja letni odstrel dosegel 30 do 35 tisoč srnjadi, in da nikjer ne bo pod 1,5 živali na 100 ha. Tako je srnjad še naprej uvrščena med lovsko najidealnejšo in ekonomsko najpomembnejšo vrsto. S tem se povečuje tudi odgovornost za smotrnejše gospodarjenje s to divjadjo, z izvajanjem sprejetih gojitvenih ukrepov, ki morajo odpraviti tudi izrazita neskladja v jakosti odstrela po posameznih področjih v SR Sloveniji. Glavni vzroki so več ali manj znani.

Pričakovati je, da se bo številčnost jelenjadi še zmanjševala zaradi zavestne odločitve, da se s tem ustvarjajo možnosti za naravno pomlajevanje gozdov, zlasti tam, kjer so ugotovljena protislovja očiten dokaz premajhne uglašenosti gozdarstva in lovstva. Tudi sicer je že leti, da bi pronaravna gojitev gozdov postala vsebina dela gozdarskih organizacij.

Vseh posledic gamsje garjivosti ne moremo še dojeti in oceniti, očitno pa je, da gre za največjo naravno katastrofo pri divjadi v povojnem obdobju. Gojitev neavtohtonih vrst moramo podrediti predvsem stvarnim možnostim naravnega okolja in pravočasno ter odločno ukrepati, da se izognemo težjim posledicam za okolje in divjad.

Naša optimistična pričakovanja naj veljajo usmeritvam raziskovalno-uporabne naloge o mali divjadi. Zanimanje lovske organizacije se ne sme omejiti zgolj na združevanje potrebnih finančnih sredstev, pač pa se usmeriti tudi na dosledno in odgovorno izvajanje vseh potrebnih gojitvenih ukrepov. To tudi sicer velja za gojitev divjadi vseh vrst oz. za uresničevanje gojitvenih smernic, ne pa, da se srečujemo tudi s pobudami, kako te smernice prilagoditi dosedanjim, često protinaravnim praksi. Ugotovitev, da se marsikje gojitvene smernice prepočasi uveljavljajo, je tesno povezana z dejstvom, da ponekod lovci neradi sprejemajo, kar je povezano z večjo odgovornostjo. Tak argument pa ni sprejemljiv kot izhodišče bodočega dela.

Naj opozorim tudi na to, da so lovske organizacije s samoupravnim sporazumom o enotnih gojitvenih smernicah sprejele tudi obsežne in zahtevne naloge pri vlaganju dela in sredstev v okolje oz. izboljševanje življenjskih razmer divjadi. Čeprav se v biologiji, ekologiji in drugih vedah dnevno srečujemo z vedno novimi, preverjenimi spoznanji, pa velja, da sta za večino vrst divjadi hrana in mir osnovni pogoj za obstoj. Zato mora vlaganje v okolje postati osnovna delovna in finančna usmeritev lovske organizacije. To zahteva, da se je naloge treba lotiti sistematično, organizirano, to zahteva tudi prizadevnejše delo zvez lovske družin.

Razsodna, delno samokritična razmišljanja veljajo tudi nekaterim vidikom dela LZ Slovenije, zlasti pa tistim zvezam lovske družin in lovske družin, ki se ukvarjajo predvsem z manj pomembnimi izčrpavajočimi obrobni vprašanji.

Naša skrb in odgovornost morata biti usmerjeni predvsem v delo lovskogojitvenih območij in delo lovske družin, kjer se rešujejo temeljna vprašanja o gojitvi. Uspešnost našega dela se ne meri z napisano vsebino programskih in drugih dokumentov, pač pa z doseženo stopnjo uresničenih usmeritev v zeleni praksi. Zato naj bi tudi današnje zasedanje odločneje prispevalo k

utemeljevanju in razvijanju dejavnosti lovskih druţin in k nadaljnemu idejnemu ter strokovnemu usposabljanju lovcev za izvrševanje vse zahtevnejših nalog.

SKLEPI IN STALIŠČA SKUPŠČINE LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE, SPREJETI NA PROGRAMSKO-VOLILNI SEJI, 22. 5. 1982

Skupščina LZ Slovenije je na svojem programsko-volilnem zasedanju, 22. 5. 1982, v celoti sprejela poročilo o delu organov LZ Slovenije v času od leta 1980 do 1982. Ugotovila je, da so najpomembnejša izhodišča za delo lovskih organizacij in organov Lovske zveze Slovenije določena v dokumentu »Temeljne naloge lovskih organizacij v srednjeročnem obdobju od 1981 do 1985«, ki ga je skupščina sprejela decembra 1981 in je objavljen v Lovcu, št. 1/82.

Izhajajoč iz omenjenega dokumenta, poročila o delu organov LZ Slovenije in ugotovitev v razpravi, je skupščina sprejela za delo lovskih druţin, zvez lovskih druţin in LZ Slovenije naslednje usmeritve in opredelila naslednje prednostne naloge:

1. Dokončno je treba oblikovati lovskogojitvena območja in zagotoviti, da bodo ta območja začela z uresničevanjem svojih vsebinskih nalog, med katerimi je na prvem mestu usklajevanje interesov z drugimi uporabniki prostora.

2. Aktivneje se moramo vključevati v vse procese odločanja o smotnejši rabi naravnega prostora in zagotoviti uresničevanje širšega družbenega interesa pri varovanju tistih naravnih sistemov v Sloveniji, ki so najpomembnejši življenjski prostor nekaterih vrst divjadi.

3. Izhajajoč iz družbenih dogovorov lovskogojitvenih območij (LGO) je treba pripraviti in sprejeti dokument o rajonizaciji nekaterih vrst divjadi v SR Sloveniji.

4. Sprejeti je treba ustrezne sporazume in programe za preprečevanje škod od divjadi in uresničevati namene skladov za poravnava škod v lovskogojitvenih območjih oz. v republiki.

Skupinski posnetek gostov in delegatov po zasedanju skupščine LZS pred garni hotelom na Otočcu
Vse foto V. Opalk

5. Z uresničevanjem »Družbenega dogovora o varstvu in gojitvi določenih vrst avtohtone divjadi v loviščih, ki imajo značaj narodnega ali krajinskega parka« mora lovška organizacija zagotoviti svojo pristojnost in aktivno vlogo pri oblikovanju in delovanju narodnih parkov oziroma področij, ki imajo značaj krajinskega parka in so pomembni za gojitev in ohranitev posameznih vrst avtohtone divjadi.

6. Povečati je treba napore in odgovornost za doslednejše uveljavljanje sklenjenih samoupravnih sporazumov, še posebej samoupravnega sporazuma o enotnih gojitvenih smernicah v SR Sloveniji.

7. Skupščina sprejema ugotovitve in sklepe ter dogovor s posvetovanja o divjem petelinu v Kranju ter pobudo predsedstva skupščine LZS in sklene, da v letu 1982 in v letu 1983 lov na divjega petelina ni dovoljen. Ta odločitev velja tudi za lovišča organizacij združenega dela.

Lovske organizacije naj v okviru svojih pooblastil raziščejo in ugotove odgovornost tistih lovskih druţin oz. lovskih organizacij, ki niso spoštovale dogovora, sprejetega na posvetovanju v Kranju in ki je bilo, skupaj s priporočilom predsedstva skupščine LZS, objavljeno tudi v aprilski številki Lovca.

8. Nadaljnje poglobljanje in krepitve samoupravnih odnosov in odgovornosti je ena glavnih nalog lovskih organizacij. Pri tem si morajo organi LZ Slovenije, zvez lov-

skih druţin in lovskih druţin prizadevati za vzpostavitev neposrednejših odnosov in sodelovanja, zlasti pri oblikovanju in uresničevanju samoupravno dogovorjene politike.

9. V okviru organov Lovske zveze Slovenije je potrebno zagotoviti kontinuirano in demokratično kadrovsko politiko.

10. Povečati moramo napore za nadaljnje utrjevanje samoupravnega sodstva v lovstvu in zagotoviti dosledno izvajanje dokončnih odločitev tega sodstva.

11. Posebna pozornost mora biti namenjena učinkovitejšemu delovanju svetov pri LZ Slovenije ter zagotoviti njihov večji vpliv na strokovno delo v lovski organizaciji.

12. Skupščina LZ Slovenije podpira prizadevanja za ureditev odnosov z odkupovalci uplenjene divjadi na dohodkovnih odnosih. Predsedstvo skupščine je pooblaščen, da v imenu LZS z njimi sklene tak samoupravni sporazum, ki bo opredeljeval temeljna načela dohodkovnih odnosov. Poleg tega je potrebno pripraviti še osnutke izvedbenih samoupravnih sporazumov, ki jih bodo lovske družine sklenile neposredno z organizacijami, ki odkupujejo uplenjeno divjad.

Inozemski lovski turizem mora postati tudi del prizadevanj za stabilizacijo gospodarskih gibanj in del splošne turistične ponudbe. Zaradi tega moramo zagotoviti, da ostane vsaj pri dosedanjem obsegu te dejavnosti.

13. LZ Slovenije naj sodeluje, bolj kot doslej, z Ribiško zvezo Slovenije ter drugimi organizacijami in skupnostmi v skupnih akcijah za varstvo naravnega okolja.

14. Lovski kinologiji moramo nameniti več pozornosti in zagotoviti tudi večjo strokovnost pri delu lovskih kinoloških društev. O teh nalogah bo skupščina LZS obširnejše razpravljala na svoji letošnji jesenski seji.

15. S slavnostno sejo skupščine LZ Slovenije, ki bo sredi oktobra 1982 v Murski Soboti, s posebno oktobrsko številko glasila Lovec in nekaterimi prireditvami, ki bodo združene s praznovanjem 60-letnice organiziranega lovstva v Pomurju, bo obeležena tudi 75-letnica slovenske lovske organizacije. 16. Poglobiti in poenotiti je treba delo z lovskimi pripravniki ter na tej podlagi doseči ustrezno selekcijo, ki izhaja iz znanja in prizadevanj pripravnikov. Na tej osnovi je treba izločiti vpliv pristopnine pri sprejemanju v članstvo lovskih druščin, kar pomeni, da se mora čimprej uresničiti sklep skupščine LZS iz decembra 1981.

17. Raziskovalno delo mora biti odraz stvarnih potreb lovske organizacije, izhajati pa mora iz srednjeročnega načrta, ki ga bo skupščina obravnavala na naslednji seji. Tako pri načrtovanju kakor pri izvajanju raziskovalnega dela morajo biti zagotovljene take praktične naloge, ki bodo uporabne v najkrajšem možnem času.

18. Dopolniti je treba samoupravni sporazum o sodelovanju s Klubom Diana in omogočiti širše in kakovostnejše sodelovanje z njim.

NOVOIZVOLJENI FUNKCIONARJI V ORGANIH LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Predsedstvo skupščine LZS

Bojan Škrk — predsednik, ZLD Celje; Vid Jerič — podpredsednik, ZLD Celje; Peter Šuler — tajnik, ZLD Gorica; Lojze Briški — član, ZLD Maribor; Marko Bulc — predsednik sveta za varstvo okolja in gojitev divjadi, ZLD Novo mesto; Ivan Cvar — predsednik sveta za vzgojo, izobraževanje in propagando, ZLD Gorenjske; Andrej Levičnik — predsednik izvršnega odbora LZS, ZLD Zasavje; Janez Markoli — predsednik sveta za gospodarsko-finančna vprašanja, ZLD Maribor; Emil Rojc — predsednik sveta za založniško dejavnost, ZLD Celje; Bruno Skumavc — predsednik sveta za kinologijo, ZLD Gorenjske.

Člani predsedstva Lovske zveze Jugoslavije

Lojze Briški — ZLD Maribor; Marko Bulc — ZLD Novo mesto; Bojan Škrk — ZLD Celje.

Odbor samoupravnega nadzora LZS

Zvone Vidic — predsednik, ZLD Celje.

V skoku z jase

Izvršni odbor LZS

Andrej Levičnik — predsednik, ZLD Zasavje; Franc Avberšek — ZLD Celje; Alfonz Boltar — ZLD Ljubljana; Ivo Božič — ZLD Zasavje; Narcis Družina — ZLD Koper; Gregor Kersnik — ZLD Ljubljana; Davorin Kogej — ZLD Notranjske; Feri Lanščak — ZLD Prekmurje; Marko Lokar — ZLD Ljubljana; Brane Musar — ZLD Ljubljana; Cveto Novak — ZLD Ljubljana; Vlado Podlogar — ZLD Ljubljana; Anton Skobir — ZLD Maribor; Ferdo Šetrajčič — ZLD Novo mesto; Lado Švigelj — Skupnost OZD za lovstvo in ribištvo SRS; Rudi Trontelj — ZLD Gorica; Ivan Videnič — ZLD Posavje.

Razsodišče LZS

Štefan Simončič — predsednik, ZLD Novo mesto.

Predsednik uredniškega odbora glasila Lovec

Borut Ingolič — ZLD Maribor.

Predsednik odbora Zlatorogove knjižnice

Miha Adamič — ZLD Ljubljana.

Foto A. Koprivnikar

Vzgoja, izobraževanje in založništvo v slovenski lovski organizaciji

Veljko Varičak

Vzgoja, izobraževanje in založništvo so dejavnosti, ki so bile v slovenski lovski organizaciji od nekdaj zelo pomembne. Zato tudi naši zakonski predpisi, pravila in samoupravni sporazumi urejajo ta vprašanja kot zelo pomembna za celotno slovensko lovstvo. Izhajajoč iz tega in iz potreb, ki se kažejo pri članih naše lovske organizacije, je tudi letos desetčlanski svet za vzgojo, izobraževanje in založništvo LZS, ki mu je doslej predsedoval Bojan Škrk, na svoji seji, 19. aprila letos, sprejel program za tekoče leto.

Ker je ta program zanimiv za slovenske lovce in ker je Lovec glasilo, katerega prejema vsak član naše lovske organizacije, smo se odločili tudi letos predstaviti načrtovane dejavnosti. S tem omogočamo slehernemu slovenskemu lovcu, da se z njimi seznani.

Lovski izpit

Pomanjkanje mentorjev ne sme biti razlog, da bi omejevali sprejemanje pripravnikov v lovske družine. Pač pa je mentorje po lovskih družinah treba usposobiti za kakovostnejše delo s pripravniki. Zato bodo zveze lovskih družin do nadaljnjega organizirale vsakoletne seminarje za mentorje.

Imenovana je bila posebna komisija, ki bo izdelala navodilo za delo mentorja z lovskim pripravnikom. Navodilo bo vsebovalo predmetnik, razporejen po delu in številu ur za praktični del pripravniške dobe. Komisija bo izdelala tudi enoten predmetnik za pripravo lovskih pripravnikov za teoretični del lovskega izpita. Vse ZLD bodo po novem morale pripraviti tečaje za pripravnike-kandidate za teoretični del lovskega izpita. Ti tečaji bodo 4 do 6 mesecev pred izpitom, tako da imajo kandidati možnost še za dodatne priprave. Pred tečajem pa bodo kandidati morali seveda predelati tudi lovski priročnik.

Priprava z lovskimi pripravniki za

lovski izpit (praktični in teoretični) se prične po novem 2-krat letno in sočasno na celotnem območju SR Slovenije: 1. januarja in 1. julija. Pripravniku je treba ponuditi in omogočiti nabavo vseh knjig, ki jih ima LZS še na zalogi (Gams, Srnjad, Ocenjevanje divjih prašičev in mufolonov v naravi, Bolezni divjadi, Ocenjevanje lovskih trofejev, jubilejna številka glasila Lovec ob 70-letnici SLD).

Za teoretični del izpita bo skupina avtorjev pripravila »Priročnik za lovski izpit«, ki bo vseboval okoli 500 vprašanj in izčrpne odgovore nanje. Ta naj bi izšel v okviru Zlatorogove knjižnice v letu 1983.

Za teoretični del izpita bodo izdelana tudi nova in taka testna vprašanja, na katera je možno odgovoriti kratko in nedvoumno. Dokler priročnika za lovski izpit še ne bo, bodo kandidati opravljali izpit na sedaj veljavni način, vendar s poudarjenim kriterijem; število točk za ustne odgovore na testna vprašanja se zviša od 90 na 100. Po novem kandidat ne bo opravil izpita, če ne bo dosegel 100 točk, ustno pa bo odgovarjal na testna vprašanja, če bo dosegel od 100 do 113 točk.

Komisija za lovski izpit bo lahko odklonila kandidata, če bo imel pomanjkljivo izpolnjen Dnevnik dela oz. če ugotovi, da ni opravil predpisanih praktičnih nalog, četudi je dnevnik potrdil izvršni odbor LD. Komisija bo morala o odklonitvi v takem primeru pisмено obvestiti ZLD in izvršni odbor LD.

Pripravnik bo moral prvič opravljati lovski izpit po enem letu, nato pa ga bo imel pravico ponavljati dvakrat v dveh zaporednih rokih.

Tečaji za lovske čuvaje

Za leto 1982 so planirani tečaji za lovske čuvaje na območjih zvez lovskih družin: Bele krajine, Idrije, Postojne, Celja, Maribora in Prekmurja. Na prvih treh tečajih bodo predavali predavatelji iz stalne predavateljske skupine LZS. Za te-

čaje v Celju, Mariboru in Prekmurju pa bodo izbrani iz vrst lokalnih lovskih strokovnjakov.

Kot pripomočki za lovskočuvajske tečaje so na razpolago naslednje brošure oz. knjige: Kinologija, Bolezni divjadi, Lovska etika in Ocenjevanje lovskih trofejev. Postopoma bo treba izdati brošure oz. knjige tudi za ostale pomembnejše predmete na teh tečajih; predavatelji naj bi jih pripravili do konca leta 1982.

Zvezam lovskih družin oz. lovskim družinam je svetovati, naj na tečaje za lovske čuvaje pošljejo tudi gospodarje LD in mentorje pripravnikov. Ti sicer najbrž ne bodo šli v lovsko-čuvajsko službo, vendar si bodo na tečaju pridobili dodatno znanje, potrebno za opravljanje svojih funkcij v lovski družini.

Dopisna šola za lovske tehnike

V letu 1982/83 je bilo prek zvez lov. družin sprejetih v dopisno šolo za lovske tehnike 36 kandidatov. Od leta 1983/84 dalje pa bo potrebno za vsakega kandidata dobiti tudi soglasje njegove LD.

Skladno z lanskoletnim sklepom sveta se je letos v dopisni šoli za lovske tehnike razširil krog predavateljev s strokovnjaki za posamezna področja lovske stroke tako, da je le-te imenoval izvršni odbor LZS. Ti bodo na zaključnih izpitih tudi izpraševalci za posamezne predmete.

Svet je imenoval tudi posebno skupino, ki bo s predstavniki gozdarske fakultete v Ljubljani proučila možnost študija lovstva na tej fakulteti, da bi tako v doglednem času dobili določeno število visoko šolanih strokovnjakov iz lovstva.

Občasna predavanja in seminarji

Na željo zvez lovskih družin ali drugih organizacij bo strokovni sekretariat LZS tudi v letu 1982 organi-

Gamsja koza z mladičem na paši

Foto K. Mlinar

ziral priložnostna predavanja in seminarje, na katerih bodo predavali strokovnjaki za določena področja lovske stroke (pravni problemi, bolezni divjadi — steklina, gamsje garje, gojitev divjadi posameznih vrst, preprečevanje in ocenjevanje lovske škode, ocenjevanje lovske trofej itd.). Seminarji oz. predavanja bodo eno ali dvodnevni, v krajih, kjer bi ZLD ali druga lov. organizacija izrazila željo po takem dopolnilnem izobraževanju.

Založniška dejavnost

Program Zlatorogove knjižnice zajema v naslednjih letih izdajo naslednjih knjig:

- 1982 — Divji prašič, avtor Blaž Krže
- 1983 — Gozdne kure, avtor Vito-
mir Mikuletič
- 1984 — Ptice Slovenije, avtor Ivo
Božič
- 1985 — Jelenjad, avtor Anton Si-
monič
- 1986 — Zveri Slovenije, skupina
avtorjev.

V načrtu so tudi knjige »Biotehnična dela v lovišču in preprečevanje lovske škode« avtorja L. Černeta in sodelavcev, »Balistika« avtorja Franceta Avčina in Priročnik za lovski izpit, ki ga bo napisala skupina avtorjev.

Lovski pevski zbori

Letošnje 9. srečanje lovske pevskih zborov in rogistov bo v organizaciji ZLD Prekmurje v Murski Soboti in pod pokroviteljstvom Lovske zveze Slovenije. Srečanje bo posvečeno 75-letnici slovenske lov-

ske organizacije, 60-letnici pomurskega lovstva in 10-letnici delovanja prve skupine slovenskih lovske rogistov v Murski Soboti.

V programu je tudi izbor slovenskih znakov za lovske rogove in tiskanje knjižice s temi znaki, ki so potrebni na lovu in ob drugih priložnostih. Posebna komisija bo preučila dosedanje organiziranost srečanj lovske pevskih zborov in rogistov ter morda predlagala spremembe.

Slovenski lovski muzej

Načrt za leto 1982 zajema dopolnjevanje zbirke lovskega orožja in nadaljevanje s konzervacijo orožja obstoječe zbirke, nabavo novih dermoplastičnih preparatov (jelen, divja mačka, planinski in poljski zajec, vidra, štorklja), izdelavo odlitkov rogovij novih najmočnejših srnjakov, obnovo obstoječih dioram in opremo le-teh z ustreznimi napisi, nadaljnje zbiranje podatkov iz lovskega motivu v SR Sloveniji.

Potrebno bo ponovno tudi proučiti možnost za vključitev lovskega muzeja v širši muzejsko-turistični-rekreativni kompleks.

Zaradi pomembnosti Slovenskega lovskega muzeja je svet podprl zamisel o ponovni ustanovitvi komisije pri LZS za lovski muzej, ki naj bi skrbela za načrtovanje vseh dejavnosti v zvezi z muzejem in skrbela za dosledno izvajanje dogovorjenih nalog.

Klub Diana

Klub Diana bo nadaljeval s pripravami na reprezentančni »Bienale Diana« leta 1983, ob zasedanju generalne skupščine Mednarodnega

sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) v enem izmed jugoslovanskih mest.

Nadalje bo klub vsako četrletje organiziral v razstavnih prostorih (v lovskega domu in v Alpe-touru) po eno razstavo posnetkov posameznih fotografij, ki so člani določene sekcije Kluba Diana.

V letu 1982 bo Klub Diana izdal tudi dva biltena. Eden bo namenjen informiranju članstva in bo hkrati tudi gradivo za redno skupščino, drugi pa bo vseboval prispevke članov, reprodukcije fotografij in informacije o redni dejavnosti Diane. Klub bo izdal tudi svoj že tradicionalni koledar »Diana 1983« in nadalje sodeloval z Mladinsko knjigo pri pripravi za tiskanje knjige »Narava-človek-divjad na Slovenskem«, ki naj bi izšla v letu 1983.

Športno-rekreativna dejavnost

Na predlog sveta bo izvršni odbor LZS imenoval komisijo za športno-rekreativno dejavnost. Njena naloga bo izdelati smernice za športno-rekreativno dejavnost v lovske družinah in zvezah lovske družin. Dejavnost naj bi zajemala teke na smučeh, lovski biatlon, orientacijske pohode, pohode ob žici okupirane Ljubljane, gojitev raznih športnih iger in podobno.

Preimenovanje sveta

Na predlog sveta za vzgojo, izobraževanje in založniško dejavnost LZS je skupščina LZS sprejela pobudo in ustanovila enoten svet za založniško dejavnost. Ta bo povezoval delovanje uredniškega odbora glasila LOVEC in odbora Zlatorogove knjižnice. Novi svet za založniško dejavnost, ki je pričel delovati v novem mandatnem obdobju, (po zasedanju skupščine LZS na Otočcu, 22. 5. 1982), je v svojem delu samostojen. Zato se je tudi naš svet preimenoval v svet za vzgojo, izobraževanje in propagando.

Svet si je torej zadal za leto 1982 obširen program dela. Od nas vseh pa je odvisno, kako bomo ta program izpolnili. Izpeljali ga bomo s skupnimi močmi članov slovenske lovske organizacije. Dolžnost nas vseh je, da pri tem prizadevno sodelujemo.

Ekološki temelji gojitve srnjadi

Blaž Krže

Minili sta dve leti od sprejema samoupravnega sporazuma o enotnih gojitvenih smernicah v Sloveniji. Že površna analiza stanja pa nam pokaže, da v nekaterih področjih Slovenije teh smernic še niso uveljavili. Še več, ugotovljene so razne pobude, da naj bi smernice prilagodili dolgoletnim izkušnjam in praksi, kar pa je marsikje v nasprotju z osnovami biologije in ekologije določenih vrst divjadi in v marsičem nasprotno dognanjem sodobne lovske znanosti. Pobudniki takih razprav so nekateri lovci, ki nikakor ne morejo ali nočejo dojeti nekaterih bistvenih načel gojitve. Po načelih smernic je številčnost srnjadi potrebno uravnati predvsem z močnim poseganjem v razred mladih in s sistematičnim spremljanjem nekaterih kazalcev znotraj vrste in pa v njenem odnosu do okolja.

Srnjad je številčno in prostorsko najpogostejša parkljasta divjad srednje Evrope. Srnjad je z ozirom na svojo izjemno biološko sposobnost prilagajanja naselila razne predele, kjer so se razvili različni, življenjskim razmeram prilagojeni ekotipi. Sedaj srnjad ni le pomemben del gozdne biocenozе (življenjske skupnosti rastlin in živali), pač pa tudi biološka in krajinska obogatitev živalstva, celó v skromno gozdnatih predelih.

Podobno, kot pri drugih vrstah parkljaste divjadi, tudi pri srnjadi veljajo izraziti populacijski odnosi, na katere pomembno vplivajo posamezne spremenljive vrednosti, kot so spolna in starostna struktura, socialni odnosi, prostorska in številčna razporeditev in podobno.

Med prežvekovalci ima srnjad posebno mesto. Ekološko gledano je vrsta, ki v okolju z dobrimi prehranjevalnimi razmerami uživa le hranilno najbogatejše rastline.

Iz življenjskih navad srnjadi izhajajoče težave pri ugotavljanju številčnosti te divjadi povzročajo, da stalež te divjadi podcenjujemo. Posledica tega so tudi premalo izkoriščene lovsko-gospodarske mož-

nosti, pa tudi pojavi raznih škodljivih vplivov znotraj vrste in v njenem odnosu do okolja.

Biologija in življenjske navade srnjadi, seveda pa tudi njena pogostost, jo uvrščajo med pogosto »opazen okras«, ki razveseljuje vse ljubitelje narave. Zaradi svoje značne sposobnosti prilagajanja in skromnih življenjskih potreb v odnosu do okolja je srnjad najpomembnejša parkljasta divjad, tako z idealnega (trofejnega) kot gospodarskega gledišča.

Po uradnih podatkih je v Evropi letno odstreljene 1,6 milijona srnjadi. Če k temu dodamo še izgube zaradi prometa, ki so po uradnih podatkih 10 % navedenega odstrela, in če predpostavljamo, da je nezakonito odstreljene še 10 %, je to skupaj okrog 2 milijona živali. Številčnost srnjadi, splošno gledano, nikjer ne upada ali stagnira, pač pa narašča. Ta ugotovitev še povečuje

odgovornost za smotrnejšo in umnejšo gojitev te divjadi.

Večina evropskih raziskovalcev sklepa, da je letni prirastek srnjadi od 0,6 do 1,0 na srno. Če je poprečje 0,8 in spolno razmerje 1 : 2 v korist srn, je številčnost evropske srnjadi okrog 3 800 000. Jaskost odstrela, zlasti v loviščih z »uravnovešeno« gojitvijo srnjadi, je razmeroma zanesljiv kazalec stvarne številčnosti. Ali je ta v okviru predvidevanj bonitiranja ali ne, se tudi to da ugotoviti, čeprav za številna področja zanesljivo sklepamo, da je številčnost večja od predvidene z bonitiranjem.

Kakovost in številčnost srnjadi v okolju

Iz nekaterih že uporabljenih kazalcev o usklajenosti življenjskih možnosti okolja s številom divjadi hitro ugotovimo, da srnjad kakovost-

Potem, ko rogovje doraste in okosteni, ga srnjak očisti. Rogovje se obarva pod vplivom rastlinskih sokov, oksidiranih ostankov krvi v rogovju in zemeljskih kislin, saj ga srnjak često zasaja tudi v tla. Z žlezo med rogovoma pa srnjak tudi označuje svoj teritorij.

Spomladi se najprej prebarva mlada srnjad, zadnji pa stari srnjaki in breje srne.
Foto J. Papež, Diana

V zimskem času so v organizmu srnjadi pomembni presnovni procesi. V srnjah se prične razvijati plod, srnjakom prične rasti rogovje. Srnjak, ki ima februarja rogovje že doraslo, vendar še v mahu, je najverjetneje star. Srednje star srnjak (na sliki) ima konec februarja rogovje doraslo do sprednjega parožka, enoletnikom pa se rast rogovja šele pričinja.

Foto J. Papež, Diana

no upada, kar vedno ni neposredna posledica prevelike številčnosti, pač pa tudi pomanjkljivost biotehničnih ukrepov za izboljšanje prehranjevalnih in drugih razmer. Najprej pa je treba izboljšati okolje.

Na ne malo področjih so se namreč prehranjevalne razmere za srnjad občutno poslabšale. To je manj opazno tam, kjer je večji delež meje gozd — polje, saj se del srnjadi prehranjuje na kmetijskih površinah, ki pretežen del leta nudijo obilje raznovrstne hrane. Spomladi in poleti je to še najbolj očitno zaradi teritorialnega vedenja srnjakov. Njihovi teritoriji so prostorsko razporejeni po vsem življenjskem prostoru srnjadi. Teritoriji so poprečno veliki od 5 do 25 ha, kar je odvisno od vrste vplivov. Najboljše teritorije seveda tedaj najmočnejši, socialno in telesno zreli srnjaki. Tudi srne del leta živijo v lastnem prostoru, ki pa teritorialno ni tako natančno opredeljen kakor srnjakov. Na večjih gozdnih površinah srnjadi hrana s kmetijskih površin ni dosegljiva ali pa v omejenih količinah. Srnjad zbirčno objeda in v gozdu išče predvsem določene rastlinske vrste oz. dosegljive dele rastlin, ki jih najde v zeliščnem sloju in podrastu, zlasti na presvetljenih mestih. V večini gozdov takih površin ne primanjkuje, razen v čisti

stih (sterilnih) monokulturah. V takem primeru se je pač srnjad prisiljena hraniti z objedanjem drevesja gospodarsko pomembnih vrst. Tako prihaja do gospodarskih škod. Obseg takih škod torej ni v neposredni odvisnosti od številčnosti srnjadi. V takem primeru tudi ob skromni številčnosti lahko pride do občutnih škod.

Le počasi v vsakdanjo prakso gozdarstva prodira spoznanje o pomenu in potrebi posebnih (izločenih) površin za divjad. Pa tudi sicer škode od srnjadi niso tako pereče, kakor so lahko škode od jelenjadi.

Omenil sem že, kako pomembno se je pri načrtovanju približati kar najbolj stvarni številčnosti. To je eden od »najtrših orehov« gojitve srnjadi. Kdor z najboljšim namenom in ob uporabi vsega znanja meni, da je številčnost na določenem področju 5 srnjadi na 100 ha, se verjetno zelo moti, ker je srnjadi najbrž dvakrat toliko. Kjer bi bilo v resnici le 5 glav na 100 ha, tam srnjadi zlepa ne bi dobili pred oči. Podcenjevanje številčnosti so ugotovili ob celi vrsti obsežnih in dolgoletnih raziskavah v raznih evropskih deželah (na Danskem, v Angliji, obeh Nemčijah). Temu pa verjame le del lovcev.

Nekateri v ta spoznanja še vedno dvomijo in bolj verjamejo svojemu občutku, prepričani, da dobro poznajo vso srnjad »svojega revirja«. Šele pri izvajanju raziskovalnih nalog »popolnega štetja«, kjer so uporabili markiranje in označevanje odlovljene srnjadi z baterijskimi oddajniki, so pokazale, kako skrivno živi srnjad, čeprav posamezne živali, v primerjavi z drugimi vrstami divjadi, vidimo zelo pogosto.

Vse navedeno pa ne velja za ravninsko (poljsko) srnjad, katere življenjski prostor so odprte, dobro pregledne površine — kulturna steopa. V takih razmerah je pa tem večja možnost, da število srnjadi precenimo. Sicer je pa ravninska srnjad v času vegetacije še bolj skrivna in manj vidna od gozdne srnjadi, saj od pomladi do pozne jeseni živi v kmetijskih kulturah, kjer sta pasišče in počivališče na istem prostoru. Zato je prostor, na katerem se srnjad čez dan giblje, izredno majhen.

Kako izboljšati kakovost srnjadi

Je sploh možno telesno (kondicijsko) doseči napredek? Kajti uspehi so ponekod kljub temu komaj vidni, četudi so se lovci zelo zavzeto prizadevali. Iz bogate literature oz. objavljenih del o srnjadi šele v zadnjem času zvemo o posameznih večjih dosežkih.

Najprej je vsekakor treba omeniti odlično knjigo avtorjev kneza Albrehta Bavarskega in njegove žene (1977) o izidih več kompleksnih poizkusov v gorskem lovišču Weichselboden na avstrijskem Štajerskem. Z raznovrstnimi gojitvenimi ukrepi, med katerimi pa je bil velik poudarek na močnih krmilih, je uspelo kakovost srnjadi zelo izboljšati. S povsem enakimi ukrepi so podobne uspehe dosegli tudi Švicarji v lovišču Wattbad — Egen (1979), v kantonu St. Gallen.

S tem so tudi v praksi presegli nekatera čvrsto zasidrana mnenja o prevladujočem vplivu selektivnega odstrela na kakovost populacije. Kljub temu pa še zdaleč ni enostavno doseči, da bi lovci to sprejeli in tudi v praksi srnjad obravnavali kot vrsto, s katero je potrebno gospodariti na bioloških načelih. Zakoreninjeno mnenje, da je ka-

kovost možno izboljšati le z ostrim izbirnim (gojitvenim) odstrelom, je pač globoko zakoreninjeno. Ekologija pa nas uči, da je potrebno izhajati iz celote oz. kot enoto obravnavati populacijo, nikakor pa ne posamezne živali. Le pravilno uravnavanje notranjih populacijskih odnosov in njenih odnosov do okolja je jamstvo, da se približamo cilju. To je možno doseči po drugačni poti od dosedanje:

— izboljšati se morata populacija in naravno okolje, v katerem srnjad živi, in izboljšala se bo tudi kakovost posameznih živali. V omejenih loviščih so uspeli v praksi uresničiti vse teoretične predpostavke in na uspehe ni bilo treba čakati dolgo.

Pomembno je spolno razmerje

V mnogih lovskih organizacijah še vedno podcenjujejo pomen uravnavanja spolnega razmerja srnjadi, ki naj bi se kar najbolj približalo naravnemu, to je 1 : 1. Razlogi za to so različni, končna posledica pa je močno prevladovanje srn. S tem se sicer povečuje prirastek, kar pa kmalu povzroči potrebo po večjem odstrelu oz. se pojavijo različne škodljive posledice prevelike namnožitve. Odstrel je treba pretežno povečati pri mladi srnjadi tudi zato, da se starostna sestava populacije ne bi še dodatno poslabševala. Tu pa mnoge lovske organizacije odpovedo zaradi prevladujoče miselnosti lovcev, ki so sicer uspešni pri odstrelu srnjakov, odstrel mladičev pa se jim iz »humanih razlogov« upira. Žal naravne zakonitosti niso usklajene s takšno sentimentalnostjo!

Teoretično in praktično so ugotovili, da je največje razmnoževanje pri srnjadi možno ob spolnem razmerju 1 : 4 v korist srn. Toda zaradi pojavov »samoreglativnih naravnih mehanizmov« številčnosti srnjadi ni moč povečevati poljubno. Prav tako je v praksi preverjeno in potrjeno, da je v gojitveni politiki potrebno stremeti po naravnem spolnem razmerju, ki je pri srnjadi 1 : 1. Za sprejemljivo velja tudi še spolno razmerje 1 : 1,2 do 1,5, nenazadnje tudi zaradi očitno večjih naravnih izgub srnjadi moškega spola.

Starostna sestava in uravnavanje z odstrelom

Naslednje pomembno področje je starostna sestava populacije in uravnavanje le-te z odstrelom. Z večjo starostjo se povečuje tudi pomen srnjaka v socialnih odnosih. Starejši, socialno zreli srnjaki zasedejo najboljše teritorije in v prsku od srn odganjajo mlade nezrele srnjake. Povsem samoumevno je, da je velikost teritorijev odvisna tudi do števila enakovrednih tek-

mecev. Pri velikem populacijskem deležu mladih srnjakov so le-ti izriniti v manj primerna stanišča, kjer se negativne posledice še stopnjujejo. Z velikim odstrelom lanščakov (enoletnikov), od katerih naj bi le manjši, po možnosti najkakovostnejši del prerasel v starejši razred, ne obvladujemo le potrebnega okvira številčnosti srnjadi, ampak tudi zagotavljamo boljše razvojne možnosti.

Predvsem pa je treba varovati srednje stare srnjake. Poseganje v ta starostni razred mora biti omejeno

Že pravilna ocena gojitvene vrednosti enoletnikov večini lovcev povzroča težave. Enoletnikom rogovje raste še maja in ga očistijo junija ali še kasneje. Za rogovje enoletnika ni pomembna oblika in pravilnost, pač pa predvsem skupna razvitost (količina). Vsak enoletnik ni šilar, zlasti v kakovostnih populacijah so enoletniki lahko že vilarji ali celo šesteraki.

Foto J. Papež, Diana

V mnogih loviščih lovskih družin je odstrel kapitalnih (A) srnjakov dovoljen šele po prsku. Vpliv tega ukrepa je pomembnejši tam, kjer »primanjkuje« zrelh srnjakov. V uravnovešenih populacijah pa takšnega srnjaka hitro nadomesti enakovreden vrstnik. Vpliv dednosti je pri srnjadi mnogo manjši od drugih vplivov v okolju. Izredno pomembno pa je, da odstrel A srnjakov v skupnem deležu ni prevelik. Tako mora biti v razredu dve- in večletnih srnjakov odstrel med kategorijama v razmerju 1(A) : 4(B) do 1(A) : 5(B).

Foto I. Napotnik

le na gojitveni odstrel. Prevelik odstrel takih srnjakov pomeni večjo gojitveno napako, ki je ni moč kmalu popraviti. Razmerje med odstrelom mladih in srednje starih ter starih in prestarelih srnjakov se lahko uravnava le z doslednim izvajanjem gojitvenih smernic in z ukrepi, ki spodbujajo odstrel starih, dozorelih srnjakov.

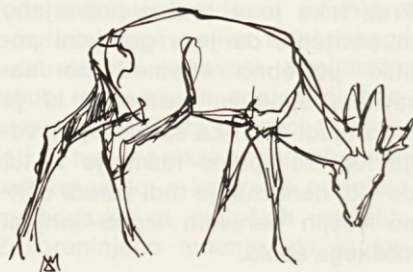
Boljše ocenjevanje srnjadi v naravi (pred strelom) je neposredno od-

visno od večjega znanja in odgovornosti. Še zlasti mora biti opazovanje (ocenjevanje) usmerjeno na marec in april. Potrebni delež odstreljenih lanščakov (enoletnikov) slabše kakovosti (B) je možno doseči tudi na ta način, da lovec pridobi pravico odstreliti starejšega srnjaka le s predhodnim odstrelom slabšega lanščaka. Samo izjemoma naj bi primanjkljaj v odstrelu lanščakov kasneje pokrivali s poveča-

nim odstrelom mladičev-srnjačkov. Povsem iluzorno je pričakovati kakovostno izboljšanje populacije oz. posameznih živali, če je številčnost prevelika. V takem primeru drugi dejavniki vplivajo močnejše kot še tako dobro sestavljen odstrelni plan. To spoznanje sicer ni novost našega znanja o biologiji srnjadi. Pojavijo se še upadanje telesne teže, zajedavci, pogini. Nadalje prevelika številčnost pospešuje teritorialni nagon srnjakov, kar ima za posledico večji psihični pritisk (stres) na mlajše srnjake oz. slab telesni razvoj kakor tudi rogovja.

Navzočnost naravnih dejavnikov še ni zagotovilo za kapitalno rogovje. Prav tako v pozitivnem smislu ne vplivajo mile zime. Tako enostavno pač to ne gre, kar nam narekuje, da pomena gojitvenih smernic ne precenjujmo! Srečujemo se še z vrsto nepojasnjenih pojavov, ko se ponekod pojavljajo srnjaki s kapitalnim rogovjem. A tam niso izvajali takih gojitvenih ukrepov kakor v že omenjenih poskusnih loviščih v Avstriji in Švici. Ta dejstva nam seveda zastavljajo vprašanje, zakaj se v nekaterih okoljih pojavljajo telesno in po rogovju močni srnjaki, drugod pa ob pospešenih gojitvenih ukrepih ni vidnih uspehov. Če drži trditev, da je naša srnjad genetsko še nespremenjena oz. v redu, potem so kakovostne razlike v posameznih populacijah predvsem zaradi vplivov okolja. Razlike pri srnjadi v Evropi v telesni teži, katera se večja od zahoda proti vzhodu, je pojasnilo Bergmanovo pravilo. Sorazmerno temu se povečuje tudi povprečna moč rogovja.

Kljub številnim novim preverjenim ugotovitvam pa je v biologiji oz. ekologiji srnjadi še veliko neznank. To vse nam narekuje, da spremljamo nova dognanja pri nas in v svetu ter preizkušene ugotovitve uresničujemo z vse odgovornejšim gojitvenim delom.

Jerebico lahko gojimo tudi na intenzivno obdelovanih njivskih površinah

Lojze Černe

Jerebica je bila še pred dvajsetimi leti ena izmed najštevilnejših in tudi najbolj razširjenih vrst divjadi v Sloveniji. Naseljevala je domala ves obdelan poljedelski svet. Stalež jerebic je bil zelo velik, ponekod tudi do dva para na 1 ha, kar je mnogo več kakor pri drugi divjadi. Po vojni smo odstrelili največ jerebic leta 1960 — 18 000, ko smo spomladi navedenega leta ocenili njihovo številčnost na 36 000. Po tej oceni je bilo jerebic takrat manj kakor zajcev, a so o tem mnogi lovci drugačnega mnenja. Menijo, da je bila tedaj jerebica številnejša od zajca. Po njihovi presoji je bilo takrat zajcev prek 70 000. Številčnost jerebic je do sedaj tako močno upadla, da to poljsko kuro lahko uvrstimo med najbolj ogrožene živalske vrste v Sloveniji. Predlanski (1980. l.) odstrel je znašal le še skromnih 1300 jerebic.

Jerebica je začela pri nas izginjati po izjemno hudi zimi 1962/63. Takrat je trajala snežna skorja neprekinjeno več kakor mesec dni. Lovci so bili na tako zimo slabo pripravljeni; jerebic niso prehranjevali, zato so poginjale od gladi, izčrpane in iznemogle pa so bile lahek plen številnim plenilkam. Tudi lačne vrane so v omenjeni zimi napadale jerebice, kar sicer za vrane ni značilno. Preživele jerebice so poginjale tudi še v času gnezdenja, saj izčrpan organizem ni mogel kljubovati še dodatnim telesnim naporom. Jerebica je bila tako po zimi 1962/63 skoraj v vsej Sloveniji močno zdesetkana. Le v malo predelih je ostal stalež, ki je še dovoljeval odstrel. Večina lovskih družin se je takrat takoj odločila za dveletno popolno zaščito, največ izmed teh pa kmalu nato za trajno zaščito, saj se število jerebic v večini predelov Slovenije ni več popravilo. Kljub zaščiti in večji skrbi so redke preostale kite začele postopno izginjati, v veliko primerih zaradi biološko prejemajhnega števila (populacije), bo-

disi zaradi močno poslabšanih življenjskih razmer v tem času za vso poljsko divjad. Jerebica je v nekaj letih izginila s celotne Primorske, Krasa, Notranske, Gorenjske, Koroške in s pretežnega dela Dolenjske, Štajerske in Pomurja. Ustrezno število jerebic je ostalo le v ožji okolici Murske Sobote, Beltincev in na Krškem polju. Drugod je ostala tu in tam v izredno majhnem številu, ki se vse doslej ni popravilo.

Omeniti velja, da so si sledile hude zime in z njimi upadanje številčnosti jerebic. Številčno oslabele pa so se v naslednjih letih zaradi dobrih razmer hitro opomogle. Porast in upad jerebičjih staležev sta si sledila v precej enakomernih časovnih nihanjih, nekako na 10 let. Sedaj je minilo že 20 let, pa ugotavljamo še vedno le upadanje števila jerebic. Vzroka za izginjanje jerebic zato ne moremo iskati samo v omenjeni hudi zimi, ampak predvsem v zelo poslabšanem okolju za to divjad. Zaman bi pričakovali, da se bo številčnost

jerebic sama po sebi povečala tako, kakor se je lahko v prejšnjih dobrih razmerah, če se jim ne bodo izboljšale življenjske razmere.

Okolje za jerebico

Jerebica je izrazito poljska divjad. Njena razširitev je tesno povezana z razvojem poljedelstva. Po prvotni naravi stepska vrsta se je širila skupaj s širjenjem obdelanega sveta ali v nekdanjih razmerah s širjenjem žita. V stoletjih se je povsem prilagodila obdelanemu svetu in izven njega ne živi več, tudi ne v stepi. Način življenja je prilagodila razvoju žitnih polj, saj je kmet dolga stoletja sejal samo žito. V žitu je našla zelo ugodno mesto za gnezdenje, hrano in kritje. Za jerebico so še vedno najustrežnejša žitna in sladkornoposna območja. V enaki meri so ji ustrezale tudi naše prejšnje razmere, ko je prevladovala drobna njivska sestava polj z več kakor

Nepožeta koruznica je v zimskem času odlično zavetje jerebicam

Foto F. Bajt

Lovišča lov. družin v ZLD	Površina v ha	Veliki petelin	Ruševec	Gozdni jereb	Fazani	Poljski zajci	Poljske jerebice	Race mlakarice
1. Bela krajina	51 538	—	—	9	22	90	14	43
2. Celje	196 286	3	5	29	434	921	5	731
3. Gorenjska	136 083	19	18	60	213	605	35	240
4. Gorica	177 181	2	36	23	369	436	—	169
5. Gor. Radgona	20 949	—	—	—	406	201	—	—
6. Idrija	42 070	1	4	6	—	150	—	10
7. Ilir. Bistrica	33 710	—	—	—	3	17	—	94
8. Kočevje	59 888	1	—	9	1	114	—	69
9. Koper	77 975	—	—	1	2 151	251	6	31
10. Ljubljana	216 142	1	—	45	1 450	640	24	1 420
11. Ljutomer	15 536	—	—	—	1 576	328	39	201
12. Maribor	207 592	—	8	14	3 381	1 443	83	1 164
13. Notranjska	41 185	—	—	17	—	102	—	284
14. Novo mesto	107 032	—	—	41	129	251	17	362
15. Posavje	78 145	—	—	4	1 094	697	183	389
16. Postojna	77 022	—	—	1	58	118	—	90
17. Prekmurje	67 568	—	—	—	1 996	808	—	405
18. Ptuj	85 203	—	—	—	3 339	945	129	840
19. Zasavje	45 386	2	—	18	45	151	—	79
20. Žalec	19 595	—	—	3	93	36	—	77
SKUPAJ 1980	1 756 086	29	71	280	16 760	8 304	535	6 698
1979	1 756 086	44	67	334	31 023	9 251	2 493	6 732
1978	1 756 086	44	65	398	21 694	9 413	1 620	6 046

dvema tretjinama žitnih površin in s tretjino ostalih poljščin. Zanj ugodni so bili še zlasti posevki prosa in strniščni posevki ajde, saj je imela jerebica v njih odlično kritje in hrano tudi v pozni jeseni in na zimo. Nasploh je bil prejšnji način ekstenzivne obdelave polj za to divjad zelo ugoden. Jerebica je našla na majhnih kmečkih njivah s pisano sestavo vse leto dovolj kritja in hrane. Po jesenskem pravilu pridelkov včasih njiv niso pre-

so kozolci, so pa pod njimi našle tudi odlično kritje in hrano. Kozolci so bili včasih tudi pozimi polni in so zlasti v predelih z obilnejšo snežno odejo imeli odločilno vlogo pri ohranjanju jerebic v zimskem času.

Razmere so se močno poslabšale

Veliko poslabšanje življenjskih razmer za jerebico je prišlo po letu 1960, ko je nastala večja gospodarska sprememba v pridelovanju hrane. Slovenijo so takrat proglasili za živinorejsko deželo in naj bi se s časom povsem preusmerila v živinorejo. Sejanje žit je takrat močno upadlo. V mnogih predelih so njive povsem izginile, namesto njih pa nastali travniki in pašniki. Z vseh teh površin je jerebica hitro izginila, saj se prilagojena njivskemu svetu ni mogla prilagoditi novonastalim spremembam. Enako usodo, izgubo življenjskega prostora, je začela doživljati tudi povsod tam, kjer so začeli oblikovati velike njivske površine — monokulture, ki ostanejo pretežni del leta, zlasti po preoranju, popolno-

ma gole, brez kritja in hrane. Spremembe v načinu pridelovanja hrane pa so sledile tudi v drobnem kmečkem gospodarjenju.

Jerebico je še najbolj prizadel prehod na zgodnejšo košnjo. Košnja krmnih rastlin in sena sedaj sovpada z valjenjem jerebic in fazank. Zaradi obilnejšega gnojenja in s tem hitrejša rasti si veliko jerebic in fazank izbere za gnezdo prav njivo s krmnimi rastlinami oziroma travnik. Tu pa skoraj vsa gnezda ob košnji propadejo. Zelo so se poslabšale razmere za jerebico tudi zaradi tega, ker kmetovalec ne seje več prosa in ne strniščne ajde, ker jeseni preorje vse prazne njive in vsesplošno uporabljaja razna agrokemična sredstva za zatiranje škodljivcev in plevela. Razmere za jerebico so se zelo poslabšale zaradi pomanjkanja kritja. Pravih jerebičjih remiz skoraj ni več. Veliko remiz je izginilo pri oblikovanju velikih njivskih površin, preostale pa so preveč odrasle in ne nudijo več ustreznega kritja, zlasti pa ne mest za gnezdenje.

Okolje za poljsko jerebico se je močno poslabšalo. Ponekod tako močno, da zanj ni več prostora.

orali. Košnja jerebic ni prizadela, saj so seno začeli kositi po njihovem valjenju. Razen tega, da so jerebice imele v jeseni dobro kritje na nepreoranih strniščih, so imele v zimskem času kritje med neporezano koruznico, v številnih poljskih živih mejah, grmiščih in na obrobju poljskih gozdov. Kjer

Vprašanje je, ali je jerebica na tem, da bo popolnoma izginila, ali pa se bodo razmere zanjo s časom izboljšale. Razvoj kmetijstva gre v zadnjem času v dveh ločenih smereh. Po eni strani smo priča nadaljnjemu združevanju zemljišč in s tem nadaljnjemu slabšanju razmer za poljsko divjad, po drugi strani pa se razmere v predelih z drobnim kmečkim gospodarjenjem za jerebico nekoliko izboljšujejo. Veliko poslabšanje razmer za jerebico in drugo malo divjad prehaja sedaj tudi v severovzhodno Slovenijo. Industrializacija kmetijstva ustvarja na tem območju velike njivske površine — prave male pustinje, ki so za poljsko divjad skoraj popolnoma izgubljene. Drugod, kjer je ostalo kmečko gospodarjenje, se razmere zaradi oživljanja kmetijstva izboljšujejo. V prihodnjih letih lahko pričakujemo še nadaljnje izboljšanje razmer, saj potreba po hrani narekuje, da bo sčasoma potrebno obdelovati vse nekdanje njivske površine. Še posebno pa se bodo razmere za jerebico izboljšale s ponovno setvijo žitaric.

Jerebica nakazuje ponekod določeno izboljšanje življenjskih razmer že sama z rahlim porastom svojega staleža. Vendar pa to še zdaleč ne pomeni, da se bo v bližnji prihodnosti sama po sebi opomogla. Moderno kmetijstvo ji nanaša preveč izgub, da bi se lahko razmnožila do pomembnejšega števila.

Jerebica je kot izrazito poljska divjad sposobna živeti celo leto na povsem odprtem polju. Z oblikovanjem velikih njiv (monokultur) ni izgubila svojega osnovnega življenjskega prostora, kakor ga tudi ni v predelih z drobno njivsko sestavo. Razmere so se za jerebico poslabšale le v tem, da ima preštevilo izgube, ki onemogočajo njen obstoj. Kot avtohtona (prvobitna) vrsta je precej trdoživa, bolj kakor fazan. Zlasti pa je sposobna naseljevati celoten kmetijski prostor, tudi velike njivske površine. Zato je v sedanjih razmerah za gojitev perspektivnejša kakor fazan. Največja ovira za njeno razmnoževanje so velike izgube, ki jih utrpí ob gnezdenju, ne pa sama velikost njivskih površin. Najbolj jo prizadajajo zgodnje košnje. To se kaže tudi tam, kjer še ni velikih mono-

kultur, a kljub temu izginja. Zaradi pomanjkanja ustreznih gnezdilnih možnosti — dobrih remiz, gnezdi jerebica skoraj izključno na njivah s krmilnimi rastlinami in na travnikih, kjer s košnjo uničijo skoraj vsa gnezda.

Več in boljšega kritja

Za ohranitev jerebic bo zato potrebno nameniti glavno skrb ustvarjanju dobrih gnezdilnih možnosti in kritja z ustreznimi remizami.

V prejšnjih razmerah ekstenzivnega gospodarjenja je jerebica potrebovala razmeroma malo kritja, to v glavnem le v zimskem času, kot zaščito pred številnimi plenilci in slabim vremenom. Posebnih mest za gnezdenje ni potrebovala, saj so bila gnezda — zaradi pozne košnje — varna tudi na travnikih in in deteljiščih. Veliko gnezd je bilo pa v žitaricah.

V pogojih intenzivnega kmetijstva, še posebno zaradi zgodnjih košenj, jerebica potrebuje mnogo več kritja kakor nekdanj. Kritje-remize potrebuje ne le pozimi, ampak tudi v poletnem času, predvsem pa varno mesto za gnezdenje in tudi za kritje po preoravanju večjih njiv-

skih površin. Jerebica izredno rada gnezdi v remizah, na nekošenih mestih v grmiščih v obrobju poti, ob kanalih, nasipih in poljskih živih mejah. Po vojni je jerebica rada gnezдила med žičnimi preprekami, ki so jih prerastle trave in zelišča. Zato bi jerebici gnezdilne možnosti razmeroma lahko nudili.

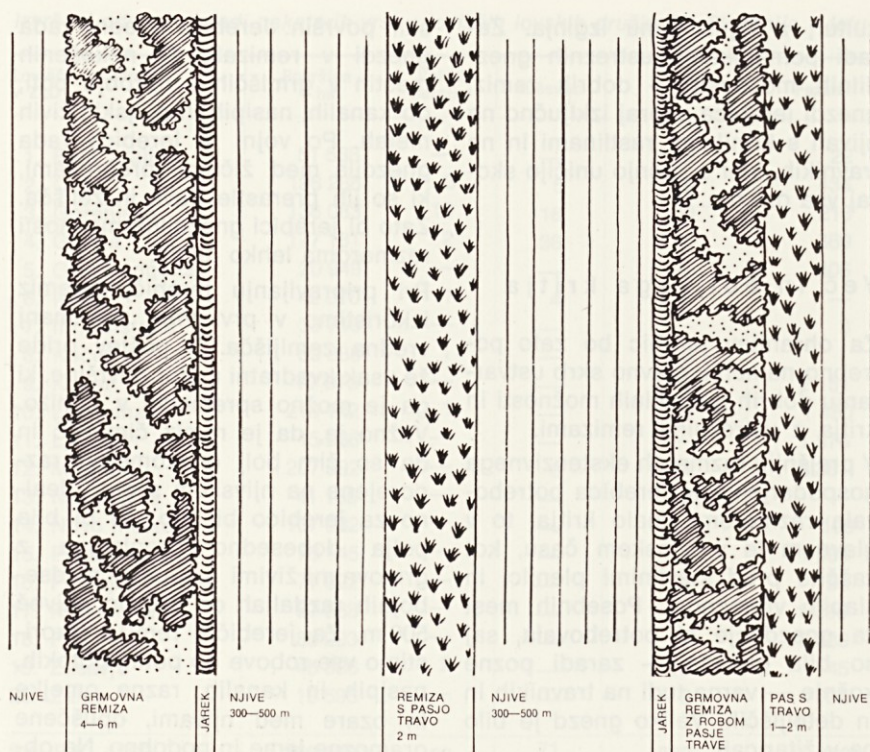
Pri pripravljanju jerebičjih remiz izkoristimo v prvi vrsti vsa manj vredna zemljišča. V pošteev pride že vsak kvadratni meter površine, ki ga je možno spremeniti v remizo. Važno je, da je remiz čim več in da so čim bolj enakomerno razporejene na njivskem svetu. Idealno za jerebico bi bilo, če bi bila polja dobesedno prepletena z grmovnimi živimi mejami v medsebojnih razdaljah od 200 do največ 500 m. Za jerebičje remize izkoristimo vse robove ob potih, potokih, nasipih in kanalih, razne omejke in ozare med njivami, opuščene gramozne jame in podobno. Na območjih, kjer so nastale velike njivske površine, pa bi bilo potrebno nameniti za remize tudi nekaj boljše zemlje. Vse velike njive bi bilo potrebno dobesedno obrobiti z vzdolžnimi pasovnimi remizami.

Vse manjše jerebičje remize zasavimo enotno z grmovnimi vrstami in

Izvršeni odstrel divjadi nekaterih vrst v goj. loviščih SR Slovenije v letu 1980

Iz statistike LZS

Gojitvena lovišča (GL)	Površina v ha	Veliki petelin	Rušev	Gozdni jereb	Fazani	Poljski zajci	Poljske jerebice	Race mlakarice
Fazan	14 389	—	—	—	7 896	530	813	1135
Jelen	27 585	—	—	3	—	7	—	4
Kompas	13 630	—	—	—	2 469	153	8	2
Kozorog	52 000	2	11	1	1 883	72	5	11
Ljubljanski vrh	4 070	—	—	—	5	2	—	31
Medved	43 017	—	—	1	—	2	—	—
Pohorje	32 647	5	1	—	—	—	—	—
Prodi	2 486	—	1	—	—	—	—	—
Triglav	59 326	6	35	—	—	—	—	—
Žitna gora	3 800	—	—	—	—	2	—	—
Skupaj 1980	252 950	13	48	5	12 253	768	826	1189
Skupaj 1979	252 950	16	65	5	13 429	951	1366	951
Skupaj 1978	252 950	13	67	13	13 669	945	2040	1412
Skupaj LZS in GL 1980	2 009 036	42	119	285	29 013	9 072	1361	7887
1979	2 009 036	60	132	330	44 502	10 202	3859	7683
1978	2 009 036	57	132	411	35 363	10 358	3660	7458

Vzorna razporeditev remiz za jerebice na intenzivno obdelovanih njivskih površinah

iglavci, ki jim kasneje režemo vrhove. Remizo zasadimo tako, da končno osnovana remizna površina tvori tretjino grmovne podrasti in dve tretjini travnatega in zeliščnega sloja. Vse večje remize, zlasti še remize, ki bi jih bilo potrebno zasaditi v obliki poljskih živih meja med velikimi njivami, pa uredimo bolj načrtno. Pasovne remize so 6 do 8 m široke, redkeje več in poljubno dolge. Osrednji pas 4—5 m širine tvorijo grmovni, travnati in zeliščni sloj. Na eni ali obeh stra-

neh vzdolž remize pa posejemo še pasjo travo v treh do šestih vrstah, ki so po 30 cm narazen. Pasja trava tvori čopasto rušo, vmes pa nastanejo zelo primerna mesta za gnezdenje. Rob remize s pasjo travo vsako leto v septembru pokosimo v višini 25—30 cm, na ta način trava ne poleže in nudi boljše kritje. Da so remize pravo mesto za gnezdenje in kritje, jih je potrebno stalno obnavljati. Urejena remiza ne sme prerasti 1,5 m višine, pre-gosto zaraščeno pa po potrebi

razredčimo, da je v njej obilo travne in zeliščne podrasti, ki je najboljše mesto za gnezdenje.

Na večjih njivskih površinah, kjer ne bi bilo možno zasaditi stalnih remiz, bi lahko uredili nekaj letnih remiz, zasejanih samo s pasjo travo. Pasjo travo sejemo v 4—6 m širokih pasovih, v redih po 30 cm narazen, ob robovih njiv ali tudi v sredini, če so njive zelo široke. Tak travnati pas nudi jerebicam odličen prostor za gnezdenje in jim je v poletnem času tudi dobro kritje. Pasjo travo v septembru ali oktobru pokosimo v višini 25—30 cm. Zelo lahko uredimo mesto za gnezdenje jerebic tudi tako, da enostavno 4—6 m širok pas prenehamo obdelovati in pustimo, da se zaraste s travo in zelišči. Boljše kritje pa pridobimo, če na »opuščeni« pas položimo veje — vrhače, da jih preraste trava. V obeh zadnjih primerih pridobimo za jerebico v naslednjem letu ugodne gnezdilne možnosti. Jerebica zahteva širok življenjski prostor, v manjših rezervatih je ni moč gojiti. Zato bi si bilo treba prizadevati, da se razmere z ureditvijo remiz izboljšajo na celotnih kmetijskih tleh. Stalež jerebic pa bo potrebno, vsaj za začetek, povečati z vlaganjem v naravi odlovljenih in z umetno zrejo pridobljenih. Vsa nadaljnja gojitev jerebic pa bi morala temeljiti predvsem v stalnem obnavljanju remiz, v zimskem krmljenju, urejevanju lovskih krmnih njiv oziroma v dogovarjanju s kmetovalci in kmetijci, da bi puščali pozimi del nepokošenih žitnih strnišč in koruzišč z neporezano koruznico. Le s skupnimi ukrepi lovcev, kmetijcev in kmetovalcev bo uspelo obdržati to prelepo in nadvse koristno ptico na naših poljih.

Steklina na območju SR Slovenije

Od 16. aprila do 15. maja 1982 so z območja 40 občin laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 188 živali: 96 lisic, 12 psov, 27 mačk, 1 govedo, 5 zajcev, 31 srn, 9 jazbecev, 1 dihurja, 4 kune, 1 hrčka in 1 volka. Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 43 živalih z območja 16 občin:

Brežice (3 lisice, 1 srna), Celje (1 lisica), Cerknica (3 lisice, 1 volk), Kranj (1 lisica), Krško (1 dihur), Lendava (1 lisica), Logatec (1 lisica), Murska Sobota (3 lisice), Nova Gorica (1 lisica), Postojna (3 lisice), Radlje ob Dravi (2 lisici), Ravne na Koroškem (2 lisici), Sevnica (1 lisica), Sežana (16 lisic), Škofja Loka (1 govedo) in Vrhnika (1 lisica).

Med obolelimi živalmi je največ lisic — 90,69 %, domačih živali 2,33 %, ostalih živali pa 6,98 %.

Ljubljana, 24. 5. 1982

Republiška veterinarska uprava

Poljska vrana in črna vrana

V krajih, kjer v Sloveniji živi tudi poljska vrana, na vprašanje, katere vrste vran žive pri njih, lovci odgovarjajo: siva vrana in črna vrana. To nedvomno govori o tem, da vran ne poznajo.

V Sloveniji žive štiri vrste vran iz rodu *Corvus*. To so krokar (*Corvus corax*), poljska vrana (*Corvus frugilegus*), črna vrana (*Corvus corone corone*) in siva vrana (*Corvus corone cornix*). Črna in siva sta pravzaprav podvrsti ene in iste vrste, s tem da je črna vrana razširjena v srednji in zahodni Evropi, siva vrana pa v preostalem delu Evrope. Loči ju ozek razmejitveni pas, kjer se vrsti križata.

Krokar se loči od drugih vrst vran na tleh po velikosti, med letom pa predvsem po oglašanju in klinasto oblikovanem repu. Siva vrana utegne povzročati preglavice pri prepoznavanju le kot križanec s črno vrano, drugače je pa siva vrana pri nas splošno razširjena vrsta in od vran edina nezaščiten. Tako preostane edinole razločevanje med poljsko in črno vrano. Problematici so predvsem mladostni, spolno nezreli primerki poljske vrane, ki so brez tipične gole kože okoli kljuna, tako značilne za poljsko vrano. Glede na to, da vrane spolno dozoriže šele v tretjem koledarskem letu svojega življenja, zoreča ptica v drugem koledarskem letu počasi dobiva videz spolno zrele vrstnice. Medtem ko ji koža na grlu in licu ogoli že v januarju ali februarju drugega leta, ji nozdrvi postanejo gole šele tja do aprila, izjemoma do junija.

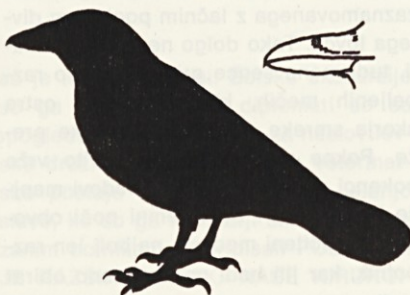
Spolno zrela poljska vrana se loči od črne vrane po tehle značilnostih:

1. po obraščenosti okoli kljuna: poljska vrana ima okoli kljuna golo kožo, na korenu kljuna je brez ščetin;
2. po operjenosti krakov: poljska vrana »nosi pumparice«, kar daje ptici tipično, od daleč zaznavno postavo;
3. po barvi perja: perje poljske vrane ima vijoličasti lesk, perje črne vrane pa purpurni in zelenkasti lesk; drugoletne ptice obeh vrst imajo letalna peresa še rjavkasta in brez leska;
4. po načinu gnezdenja: poljska vrana gnezdi v kolonijah, črna posamično.

Iztok Geister

Križanec med črno in sivo vrano

Črna vrana

Poljska vrana

Siva vrana

Mladič poljske vrane

V JULIJU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiten divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

divji prašič
Pozor, odstrel vodeče svinje
ni dovoljen!

srnjak

volk
(po odločbi)

11. VII. vzide ob 4.22, zaide ob 19.52
26. VII. vzide ob 4.37, zaide ob 19.39

= 6. VII.,

= 14. VII.,

= 20. VII.,

= 27. VII.

Jelenji deček

Ivan Cimerman

Dva izvira prižuborita iz neder Male gore v to dolino, ki sem jo krstil za Jelenovo. Prvi se izteka v sedem beton-skih korit, ki stopničasto padajo in ome-jujejo bistro, čisto veselje. Vanj tropi jelenjadi in srnjadi pomakajo žejne smrčke. V njem namakajo vreščavi iz-letniki mastne, od perjadi in odojkov oznojene roke. Letu kragulja sledim z dolgim pogledom in tam, kjer se seka s sledjo, ki jo črta DC 10 na poti na Dunaj, točno ob 16.33, mi strmoglavil pogled na divjo češnjo in potem na gozdni obronek...

Deset minut po preletu dunajčana pri-haja pit, moj Rihard 12., jelen z dva-najstimi sabljami na glavi. Krono menja sredi februarja, kraljevski dlakasti plašč mu ostane skoraj enak, le malce se zgosti pred kremplji zime. Brez rogovja ni več kralj, le dvorni norček, ki se smuka po hostah in ni sposoben za boj in kraljevanje. Koliko bolj je plah in ponižnejši kakor z veličastjem na glavi! Rihard 12. ima svoje natanko odmerjene kretnje, korake in držo: ves je prežanje, ves je napeta tetiva na loku pralovca, ki zabrni ob najmanjšem nenaravnem zvoku.

Brinje odmakne z nagibom rogovja v levo. Ob borovec se včasih podrgne. Posmuka grmičevje, če je popje sveže, majsko; dvigne se do drugega, manj-šega izvira in obstane. Z dostojanstve-no krenjo premeri dolino pod seboj. Če mu sluh rani razgrajanje pijanih vikendašev ob prvem izviru, nejevoljno striže z uhlji, kakor da bi brenclje odganjal. Pije tako, da ima glavo obr-njeno na potko; pleča, to moško lepoto dvestotih kil, pa potisne ob gosto grmičevje, da ga komajda razločiš med visokimi, že nekaj let nepokošenimi travami. Ne pije hlastno, beraško, kra-doma, pač pa mirno, premišljeno, z dol-gimi požirki, kakor da bi okušal, če je izvir še isti, če je okus vode pravšnji. Kadar njegov izvir skalijo izletniki, lovci ali gobarji, ki pridrobencljajo čezenj sèm, iz plodne hoste, smrček le po-moči, prhne, odkima — bi dejal, ko strese z glavo in se zložno obrne. V bližnje šope trav pomaka glavo in se med pasenjem približa vodi, da bi videl,

če se je že zbistrila. Ko se napije, že zatrepčejo zadnji sončni žarki po po-bočjih Male gore, že se sence zlohotno zleknejo prek Jelenove doline, že tres-kajo vikendaši z vrati katrc, fiatov, da se smeh nalomi med priprtimi vrati; siti smeh in tolsta zadovoljnost med škripajočimi kasetami, ki sipljejo milo večerniško muziko, ki jo držita med zobmi elektrika, elektronika in tleska ob molčanje smrek.

Včasih se po pitju zlekne, in bil bi trava, bil bi grm, če bi ga ne izdajala koščena antena, krona njegovega rodu, zaznamovanega z lačnim pogledom div-jega lovca. Tako dolgo ne morem čaka-ti, tudi mene sence grizejo gor po raz-beljenih mečih, ki mi jih rani ostra skorja smreke, ko drsim z lovske pre-že. Pokne veja in ga sunkovito vrže pokonci. Za njim ostajajo sledovi manj-še krave, ki jih bo v temni noči obvo-haval zaščiteni medved, najbolj len raz-bojnik, kar jih hodi nekaznovano obirat sadje, koruzo in smukat ječmen kme-tom na polja.

2.

Logar je potrkal pozno pod noč. Rise so spustili v gozdove, da bi vzpostavili naravno ravnotežje med številom živali, je dejal. In ko je malce srknil, je po-škilil na Mali in Veliki voz tam gori na vedrem nebu, pokimal in rekel, da zanj samo nebo piše zakone. Če dežuje ali sneži, se ravna po njih, sicer je kazno-van.

Ugasnil je televizor, ni pustil prižgati radia, potegnil nas je v svetlo noč,

trudne in nejevoljne, kot smo bili od sušenja sena in poltiho zabrunda! »To je muzika, to so vesti! Slišiš — v Grapi Brundek mrhovino trga, v Lazu piskajo srne, Polšja dolina ima nočoj veselico, Zvitorepka je prelisičila zajca... Ka-koooo cviiiiiii, eeeh! Ko bi mu lahko pomagal, duš!«

Nažge si čedro, ki si jo je po dedovem nasvetu izrezljal iz grče starega oreha in dregne z grčevko med potonike, od koder skočita preplašeni miški. Oči ima za reči, ki jih mi komajda vidimo, ušesa ima za muziko, ki je za nas okame-nina. Zato v njem tudi žarijo drugačne besede in ko je čisto sam, pravi, da tudi skali in kamnu kakšno reče; in še pravi, da ga razumeta z dušo, ki jo ima kamen, da pa tiste kamnite duše ne spusti niti pod macolo ali dina-mitom v kamnolomu. Za ljudi je v nje-govem svetu malo prostora, več za reči, največ za živali. Pa mu nisem niti z odenkom besede poskušal vzeti vseh tistih živali, ki nam jih je zvrstil na mizo v velikanski trop. Z malce domiš-ljije smo mu sledili po tem živalskem vrtu in umikali hlebec kruha in žganje, da bi bila predstava bolj neovirana, čista kot otrokova misel. In tako pamet ima: možakar, da bi hraste nalomil, a je deček v srcu.

Pa preden gre od hiše, se zasukne, ves, kolikor ga je, in me pobara: »Kaj pa tvoj Rihard 12., še hodi pit tja pod borovce?« Zamencam, kakor da mi je izpulil samó mojo skrivnost in zajec-ljam: »Šeee, kkkako pa vi vi veste?« Zahohota se tja med lipe in mi navrže prek ramen: »Da bi jaz ne vedel, ki sem tega kraljeviča z mlekom pojil, ko so mu mater ustrelili; ho, ho ho; tudi moj dojenček je, tudi moj!«

3.

Mati so pritekli v meglenem jutru, v visokih škornjih. V očeh steklenooka groza. Besede pretrgane, sunkovite so jim med vzdihli vrele iz ust, da smo sledili njenim stopinjam v vročičnem pričakovanju, čez globače in skozi visoko lešje, do studenca, kjer si je moj ljubljeneč tešil žejo.

Ležal je tam in iz pleč mu je izpod robčka, ki so mu ga mati zatlačili v rano, polzel tenak curek krvi in se razcepljal v rdeče nitke. V njegovih velikih, žalostnih očeh sem se za hip ugle dal. Pritajeno, človeško stokanje mu je izvabljal peno na smrček. Zgoditi se je moralo nekaj minut poprej, ko je mati gnala živino na pašo. Pravi lovec si izbere drug čas in kraj. Mojega siroteja je zadelo v desno pleče, opaziti je moral strelca, še preden je sprožil, da se je okrenil in ušel smrt-nemu zadetku. Toliko moči je še imel, da se je rešil iz goščave na jaso, daleč naokrog vidno, poleg asfaltirane ceste, do tja pa si črni strelec ni upal, saj bi ga opazili mimo vozeči.

V divje trgajoči bolečini, ki mi je stiskala goltanec, planem do mopeda in poženem do veterinarske postaje. Začudenih pogledov me motrijo zatekle in zaspane oči dežurnega bolničarja, toda ne dam se odgnati. »Ranjen, ranjen!« hropem tja pod njegove košate brke, da ga moja sunkovitost vrže iz polspanja v budnost. Moped pustim kar tam, sedeva v bolniški avto in zdr-viva k studentu.

Mati so medtem jelena že zavili v star koc. Bolničar vrže roke v »marija po-magaj, saj je samo jelen, sem mislu, da je člouk!« In komaj ga pripraviva do tega, da s pomočjo zijal, ki se jih je nabralo lepo število, skotalimo kraljev-skega velikana v avto, ki počepne.

Bolničar preklinja, njegova dremava odsotnost ga meče v soočenje z jele-novim bojem za življenje, ki postaja naš skupen. Ranjenčeva glava s po-nosno koščeno krono mi leži na kole-nih. Tu je ta moč, ki mi jo je zaupal slučaj! In božam to moč omahljivo, in zdi se mi, da je nekaj kraljevskega ob-čutka, ki mi ga je ta ponižanec zbujal, da sem, deček, žarel v rogovili hrasta dolge ure in ga gledal, gledal — za zmeraj izgubljenega.

Morda bi ljudje, ki globoko verujejo, zbežali tudi takrat, ko bi videli krvaveti svojega edina boga. Častimo, kar je nedosegljivo in dobivamo drobtine iz dosegljivega. Ta jelenova krona, ki mi vsa težka in omahljiva počiva na drge-tajočih kolenih, je postala nenadoma dosegljiva, resnična. Slišal sem, kako se s treskom lomijo ozvezdja v moji čisti notranjosti in sprijazniti sem se moral z utrinki.

Mojega Riharda 12. so dali na opera-cijsko mizo in še danes hranim kroglo, ki so mu jo izrezali. Dva tedna sem mu vozil domače mleko in deteljo, tisto, ki raste blizu našega gozda in v kateri

se je tako rad pasel. Šolske ekskurzije so ga hodile gledat, diplomati so se spogledovali in spraševali za naslov lov-ske družine, postal je ponos veterinar-ske postaje in primarij je žel jelenjo slavo, ko so ga novinarji slikali z obve-zanim bolnikom in pripisali POSEG, KI JE RAZŠIRIL SLAVO NAŠE KIRURGI-JE.

Napočil je dan, ko so hoteli žival spet spustiti v naš gozd. Predlagali smo, da bi se vse dotlej, dokler si ne opo-more, pasel v naši ogradi; Lisko in Tinko pa smo privezali za ograjo, prav tako Runa, našega čuvaja, ki je tako opravljal kar tri naloge hkrati. Nikoli prej ne poslej ni dobil od mene toliko kosti, saj sem mu jih nosil, priberačene pri mesarju ob poti v šolo — vsak dan. Košute so blejale okrog ograde, da je Runo ves naježen nenehno tekal in jih srdito odganjal. Jelenji čas je pri-hajal, v kri je položen, kadar ta zavre, je ni ograde, ki je ne bi podrli. Paše je bilo konec, jelen, večji in močnejši kot kdajkoli poprej, ni pustil nikogar v bližino, še mene ne.

Zato smo se odločili, da ga spustimo. Ograja je bila že napol podrta in čakalo nas je mnogo dela.

Počasi in z visoko dvignjeno krono je v mehkem drncu odbežljal tja čez poznojesenske košenine, da so za njim ostajali v srebrikastih jezerih trav sveži zeleni sledovi.

Nisem in nisem mogel zaspati. Sanjalo se mi je o črnih možeh, ki jadrajo na oblakih in streljajo z majhnimi topovi

na trop, v katerem se je pasel tudi Rihard 12. Planil sem v vežo in tipal za ključ; rad bi pograbil vile, da ga grem branit. Pa so me prestregli in prestrašeno potolažili mati, ki sem jim izjecljal vse o nočni mōri.

Dneve in dneve sem porabil, da bi ga odkril, toda nisem imel te sreče. Na nekem drugem pašniku se je pasel, k nekemu neznanemu studentu se je hodil napajat. Tako sem ga, malce obu-pan in malce zbežan, že rahlo pozabljal, ko se je zgodilo: trop košut, ki jih še nikoli nisem videl hoditi tod, bile so enoletne in so iskale svoj prostor, ga je pripeljal. Bil je v polni moči, lep, da me je prešinilo kakor strela z jas-nega. Kakor bi ga Mala gora spočela, kot da bi posrkal najlepšo roso s teh visokih trav in nazadnje še sonce okra-del za nekaj žarkov zlate moškosti.

Vdano in ponižno so mu sledile na vsak njegov migljaj. Na skrivaj sem trosil sol ob studentu, da so ga ponoči lepoti-ce z lepocem polizale. Trosil in tro-sil sem jo, da bi se vračali v moje samotno otroštvo. Kolikokrat sem spal z mlečnim nasmehom na ustnicah. In na velikem zelenem travniku sem se — Jelenji deček — igral z jelenom, ki sem ga rešil pred črnim lovцем.

Lovska organizacija

Gorenjski sejem vse zanimivejši

»PPC Gorenjski sejem« je letos pripravil že 21. sejem gozdarstva in kmetijstva, ki je bil od 9. do 19. aprila na sejmišču v Savskem logu v Kranju. Kakor so že večkrat na sejmihi te vrste sodelovale lovskie organizacije, tako so tudi letos.

Lani je Zveza lovskih druţin (ZLD) Gorenjske ob pomoči gorenjskih lovcev — umetnikov, članov Kluba Diana, pripravila zanimivo razstavo oljnatih slik, grafik in skulptur z naslovom: »Lov in narava v umetnosti«. Svoja dela so razstavljali: slikarja France Bregant z Bleda in Peter Adamič iz Škofje Loke sta v akvarelih realistično predstavila gorsko krajino in njeno divjad; grafik Vojko Svetina z Bleda je v črno belih tuš risbah karakteriziral odnos »človek—narava«, Tone Svetina pa je v železnih skulptu-

rah živali na svojstven način predstavljal nasilje človeka nad naravo.

Letos so se obiskovalcem razstave predstavili tudi: Zveza lovskih druţin Gorenjske, Zavod za gojitev divjadi Kozorog in Triglavski narodni park. ZLD Gorenjske je tokrat razstavila velike črno bele fotografije divjadi in njenega okolja, s spremnimi teksti o nalogah lovskih organizacij in lovcev pri ohranjanju in varovanju narave. Slikovno gradivo je bilo izposojeno pri Lovski zvezi Slovenije, ki hrani celotno slikovno gradivo razstave »Narava — divjad — lovstvo, Ljubljana 1980«. Prav bi bilo, da bi se te dobro urejene slikovne zbirke poslužile tudi druge lovskie organizacije in slike ob takšnih in podobnih priložnostih predstavile lovcem in nelovcem.

Obiskovalcem sejma se je letos že drugič predstavil tudi zavod Kozorog, ki je v svojem paviljonu razstavil nekaj najmočnejših trofej divjadi, uplenjenih v zavodovih revirjih. V slikovnem delu pa je prikazoval fotografije iz lovskega udejstvovanja tovaršev Tita in Kardelja v zavodovih revirjih in njune trenutke oddiha in sproščenosti na lovu.

Prvič pa je letos nastopil Triglavski narodni park, s sedeţem na Bledu. V sliki in besedi je bilo nazorno predstavljeno območje narodnega parka, njegov pomen in naloge.

Zanimiv je bil tudi razstavno-prodajni del sejma, kjer je bila prikazana puškarska dejavnost. Svoje kvalitetne puškarske izdelke sta razstavljala SAVA — TOZD Puškar- na iz Kranja in znani puškar Hans Fanzo iz Borovelj.

* * *

V nedeljo, 18. aprila, sta Lovsko kinološko društvo Gorenjske in Kinološko društvo Škofja Loka — tudi v okviru sejma — pripravila manjšo razstavo lovskih in športnih psov, združeno s telesnim ocenjevanjem teh štirinoţnih človekovih pomočnikov.

Tako je bilo 18. 4. tudi 3. lovsko strelsko tekmovanje za pokal Gorenjskega sejma, na novozgrajenem strelišču Lovske družine »Udenboršt«. Zgradili so ga prizadevni člani te LD sami, zlasti strelci. Tekmovalo je 18 štiričlanskih ekip iz raznih krajev Slovenije.

Doseţeni so bili naslednji izidi:

Umetni golobi (15 golobov)

Posamezniki

1. Janko Troha, LD »Udenboršt«
2. Marko Vilfan, LD Grosuplje
3. Joţe Koritnik, LD Videm

Ekipe

1. LD Domžale — 54 golobov
2. LD »Udenboršt« — 53 golobov
3. LD Prebold — 50 golobov

Tarča »srnjak«

Posamezniki

1. Marjan Kovič, LD Domžale (92 točk)
2. Tone Markič, LD »Udenboršt« (92 točk)
3. Igor Pi  ulin, LD Jošt (90 točk)

Ekipe

1. ZLD Bela krajina, 337 točk
2. LD Tuhinj I., 330 točk
3. LD Domžale, 328 točk

Lovska kombinacija

Posamezniki

1. Źeljko Martin, ZLD Bela krajina
2. Marjan Kovič, LD Domžale
3. Jože Koritnik, LD Videm

Ekipno je osvojila prehodni pokal LD Domžale, drugouvr  e  ena je bila ekipa LD »Udenboršt«, tretja pa LD Tuhinj I.

B. Galjot

Med najvidnejšimi predstavniki DPO je obiskal Gorenjski sejem tudi Andrej Marinc, v spremstvu direktorja sejma Franca Ekarja

Veliko zanimanje za predavanje o srnjadi

Veliko zanimanje je vladalo za predavanje predstojnika služb LZS Blaža Kr  eta »O gospodarjenju s srnjadjo«, ki ga je na pobudo S. Kokalja, predsednika komisije za izobraževanje pri ZLD Celje, organizirala Zveza lovskih dru  in Celje. Predavanje je bilo 28. aprila 1982.

Predavanja v dvorani doma JLA v Celju se je udeležilo nad 300 poslušalcev, posebej vsi lovski tehniki, lovski čuvaji, gospodarji lovskih dru  in in ostali z območja ZLD, po- prečno 7 lovcev iz posamezne lovskie družine.

Izredno zanimivo predavanje, spremljano z diapozitivi, je pokazalo, da se je s »Samoupravnim sporazumom o enotnih gojitvenih smernicah v

SR Sloveniji za obdobje 1980—1985» začel bistveno spreminjati v pozitivnem pomenu odnos do srnjadi. Po izjavi predavatelja so se lovske družine ZLD Celje še najbolj približale sodobnim gojitvenim smernicam, kar je tudi razvidno iz sestave odstrela srnjadi.

Ker so življenjske razmere precej enake na celotnem območju celjske zveze, bi se moral tudi odstrel po loviščih posameznih LD, ob upoštevanju vseh naravnih možnosti, bolj poenotiti. Razlike pri odstrelu srnjadi so po posameznih LD le prevelike. Medtem, ko neka LD letno odstrela 0,7 kosa srnjadi na 100 ha lovne površine, pa druga LD odstrela 3,5 kosa srnjadi na 100 ha oziroma kar 4,75 kosa na 100 ha gozdne površine.

Nekatera razhajanja med posameznimi razpravljalci so predavanje samo popestrila. Množičen obisk na predavanju je dokazal, da vlada na Celjskem za kvalitetna predavanja veliko zanimanje.

V. D.

V LD Libeliče se zrcali ponosna povezanost z domačo zemljo

Uvodoma se moramo ozreti tri leta nazaj. Takrat so libeliški lovci praznovali dvajsetletnico svoje LD in ob tej priložnosti odprli lovski dom, sredi libeliških gozdov. Dom so zgradili povsem sami. To je bila delovna akcija, iz katere se je zrcalila enotnost libeliških, črneških in podkranjskih lovcev. Nad 5000 ur prostovoljnega dela je vgrajenega v ta dom. Treba pa je bilo obnoviti tudi dovozno cesto in izravnati platoje ob koči. Novi lovski dom, ki je zrasel iz stare lovske lesenjače, je v ponos zdajšnjemu in bodočim lovskim rodovom.

Kje so Libeliče in kje so libeliški gozdovi, vedo mnogi lovci, ne le pri nas, temveč tudi v sosednji Avstriji, Nemčiji in drugod. Libeliče so majhna koroška vasica, ujeta med pogorje Strojne, reko Dravo in državno mejo, ki se je zarezala ob levi bok vasi. Libeličani so trmasti ljudje, ponosni na svoj kraj,

Lovska družina Libeliče pred svojim lovskim domom

Foto M. H.

zvesti svoji zemlji in domovini. Če pogledamo za hip v preteklost, potem ne moremo mimo plebiscitnih dogodkov leta 1920, ko je plebiscit Libeliče krivično, proti volji vaščanov, dodelil Avstriji. Toda to je bila odločitev, ki je vaščani, po večini kmetje, ne bi nikoli priznali. Dve leti so se borili in kljubovali nemški nadvladi, dokler ni Avstrija leta 1922 s priokusom porazenca morala uporno vasico vrniti Jugoslaviji.

»In kaj imajo sedaj lovci opraviti s to zgodovino?« boste dejali...

Prav nič ne pretiravamo, če trdimo, da se tudi v LD Libeliče zrcali ponosna povezanost z domačo zemljo... s spominom na nosilce plebiscitnega upora in zmage. V svojem statutu ima društvo med drugim zapisano tudi pomembno načelo o obrambi domovine. Libeliški lovci se še kako zavedajo izrednega geostrateškega položaja, ki ga imata LD in njeno lovišče tukaj ob severni meji. Ne gre torej samo za ohranjanje ravnovesja pri divjadi in za varstvo narave, temveč tudi za pomembno narodnoobrambeno nalogo. Državna meja zahteva od libeliških lovcev posebno pozornost, disciplino in red.

Rojstni datum LD Libeliče sega v leto 1958. Takoj po drugi svetovni vojni so bili libeliški lovci vključeni v skupno Lovsko družino Črneče, kasneje pa so bili del LD Dravograd. Le maloštevilnost jim je preprečevala, da se niso že prej osamosvojili. Zato so v svoje vrste povabili tovariše iz sosednjih krajev. Če torej govorimo o libeliških lovcih, s tem mislimo tudi na lovske tovariše iz Podklanca in Črneč (nekaj jih je tudi iz Dravograda). V ustanovni listini iz leta 1958 je med drugim zapisano, da LD Libeliče upravlja lovišče na desnem bregu reke Drave v velikosti 2344 ha, od tega je 1900 ha gozda. Presenečeni smo nad izredno razvejano dejavnostjo in pomembno družbenopolitično vlogo te lovske družine v dravograjski občini. Najdemo jih tako rekoč na vseh področjih družbenega življenja, v krajevni in občinski samoupravi ter družbenopolitičnih organizacijah.

LD Libeliče ima sedem komisij: za gojitev divjadi, za ljudsko obrambo in samozaščito, za strelstvo, za kinologijo, za izobraževanje in kulturno-prosvetno dejavnost, za priznanja in odlikovanja, za

lovski turizem in varstvo okolja.

Vsaka izmed komisij ima svoj interni program dela. V posebnem biltenu, ki so ga izdali leta 1978, ob dvajsetletnici obstoja in delovanju svoje LD, so zapisali vrsto podatkov in opisali tudi naloge posameznih komisij.

Lovišče LD Libeliče je razdeljeno na 7 lovskih okolišev, v katerih vzdržujejo skupno prek 180 lovskih naprav, visoke preže, solnice, krmišča za srnjad in pernato divjad. V libeliških gozdovih ni divjih prašičev, ne jelenov, ne gamsov (razen redkih »srečnih« primerov), toda vsako pomlad prebujajo lovce zelo zgodaj divji petelin, ki poje visoko v hribih njihovega lovišča. Toda petelinov je v pogorju Strojne vedno manj, zato so si lovci zadali nalogo zaščititi to lepo divjad. Lovci LD Libeliče redno pripravljajo tudi razstave lovskih trofej; se uspešno vključujejo v strelska tekmovanja v koroški regiji in drugod; pripravljajo lovske veselice; skrbijo za usposabljanje in izobraževanje članov LD; poskušajo v svoje vrste pritegniti čim več mladih; še posebej pa skrbijo za varstvo okolja in širjenje lovske kulture v čim širšem krogu pre-

bivalstva. Njihov lovski dom jim odpira še več drugih možnosti delovanja, npr. v lovskem turizmu, v povezovanju z lovskimi tovariši-rojaki z avstrijske Koroške, v organiziranju stalnih srečanj z lovci iz drugih družen, strokovnih seminarjev in predavanj.

Če za konec prelistamo program dela LD Libeliče, ugotovimo, da je kljub opravljenemu delu ostalo še precej nalog in načrtov za sedanjost in prihodnost. Ne bomo jih naštevati... toda kdor pozna te delavoljne, z optimizmom in veseljem prežete lovce, kdor pozna to prijateljsko zeleno bratovščino tam na obronkih slovenske dežele, ob avstrijskokoroški meji, ta ve, da ni naloge, ki je ne bi izpeljali. Prav v tem je svetla perspektiva LD Libeliče.

L. K.

Del udeležencev pohoda 27. aprila 1981 blizu vasi Tolminske Ravne, kjer so se fotografirali s kokošjo divjega petelina, ki že tretje leto prihaja v času rasti v to vas.

27. april — dan OF

Člani LD Ljubinj so organizirali lani in letos 27. aprila pohod po partizanskih poteh v lovišču LD Ljubinj in tako počastili dan OF.

Pot jih je vodila iz Tolmina v vas Čadrg, prek Rešlja v Tolminske Ravne, do Tehnike Krn v soteski Zadlaščice, skozi vas Zadláz, mimo Dan-tejeve jame, čez Hudičev most v Zatolmin in Tolmin. Pohod brez počitka bi trajal 6 ur. Ker pa je ta dan praznik in namenjen tudi obiskovanju partizanskih vasi, obeležij NOB in še živčih vaščanov v partizanskih krajih, je trajal kar ves dan.

Ivan Božič

je četrtnina članov s stažem do treh let. Nekaj starejših je oproščenih določenih obveznosti, a so kljub temu često pri delu vzor mlajšim. Mladim sicer namenajo precej pozornosti, splošna razgledanost je večja, učenje ne dela preglavic, premalo pa je praktičnih izkušenj, ki jih nudi delo v revirju (priprava krmišč, krmljenje, obhodi po lovišču, ocenjevanje divjadi pred strelom). Treba bo več zahtevati, a tudi nuditi; lovec

se oblikuje prvih pet let in potem tak več ali manj ostane.

Kinologija se spet izboljšuje. Člani imajo 19 psov, pretežno mladih, morda ne najustrežnejših pasem. Za revirje te LD je sedaj najprimernejši prepeličar. Pri izbiri psov bo treba bolj prisluhniti strokovnim nasvetom. Preveč je psic in vprašanje je, če so lastniki tudi kos kakovostni zreji.

Že nekaj let LD prakticira tako, da je pred letnim zase-

danjem skupščine posvet LD, na katerem se člani bolj delovno pogovorijo, medtem ko letno zasedanje skupščine poteka bolj slavnostno. Nasploh so se prenapetosti umirile. Vprašanje meje z loviščem LD Žalec, v predelu Podlog, smo obojestransko zadovoljivo razrešili, enako vprašanje poti ob Trnavci. Gotovo bi bil tak sporazum koristen tudi na drugih področjih. Lovske družine naj najdejo prave rešitve v prvi

LD Polzela prejela zlati znak občine Žalec

Ta LD je imela 7. 3. 1982 volilno sejo skupščine. Kljub novozapadlemu snegu je bilo od 61 članov prisotnih 44 ter gostje: predsednik IS SO Žalec Jože Jan, predstavnik komisije za lov in ribolov pri IS SO Franjo Kartuš, ter zastopniki LD Prebold, LD Braslovče in LD Žalec.

Člane organov volijo tako, da se mandati prekrivajo. Na ta način zagotavljajo neprekinjenost dela. LD se je zadnja 3 leta precej pomladila, saj

Tehnika Krn v soteski Zadlaščice, celo le redkim Tolmincem poznana partizanska razmnoževalnica propagandnega materiala NOB v zadnjem času vojne

Obe foto I. Božič

vrsti same, ker reševanje od zunaj povzroča nepotrebne napetosti in zdrahe.

Zajec je precej redek, jerebice skoraj ni. Ravninski del je postal dobro obdelana ravninska puščava. Posekane so gmajne, grmičevje, ceste in poti prepredajo lovišče. Tudi pri tem bi bilo treba narediti red; okolje je zelo prizadeto, vsakdo počenja, kar ga je volja. Ostaja pa tista resnica, kjer se... valja, tam dlako pusti, toda v obliki odpadkov steklenine, plastike, papirja ali v obliki pogorišča, ki lahko hitro zaneti požar. Širše se bo treba dogovoriti in postaviti tudi smetnjake. Tako je skoraj ob vsem toku Savinje in od nje ga še globoko v gmajno.

Pri intenzivni obdelavi in širjenju polj se je pozabilo na nadomestne površine za remize. Skratka, potrebno bi bilo več učinkovite povezave s kmetijci in drugimi uporabniki prostora.

Srnjadi je precej in je glavna lovna divjad. Terja pa še boljše gojitev in preudarnejši poseg s puško. Skoraj 20 let je bilo srnjačje rogovje iz lovišča LD Polzela — prvak Slovenije.

Izpuščajo letno po 150 do 170 fazančkov, toda ni pravega učinka. Precej krmijo, a umetni fazanji staleži so dragi. Predpogoj za uspešno gojitev je zagotoviti divjadi življenjske možnosti.

Zadnja leta se je LD Polzela bolje povezala s krajevnimi skupnostmi. Revirji so na območjih treh KS: Andraž, Polzela in Šempeter. Polzela je matična KS in sodelovanje z njo je zelo dobro, zelo dobro je tudi s krajinami Založ, kjer stoji lovska koča. Sodelujejo tudi na raznih proslavah. Zato je KS Polzela predlagala izvršnemu svetu Skupščine občine (IS SO) Žalec za občinski zlati znak. Predlog je bil sprejet. Znak je izročil predsednik IS SO Jože Jan, prevzel pa lovec Filip Završnik. LD je že veliko let ena izmed boljših organizacij, a tega ni obežala na veliki zvon.

Program dela te LD je: dobro gospodariti, posvečati več pozornosti vzgoji članstva, ne le mlajšim, ampak tudi starejšim, sicer pa sodelovati, varovati, gojiti, loviti in upravljati!

Karel Koren

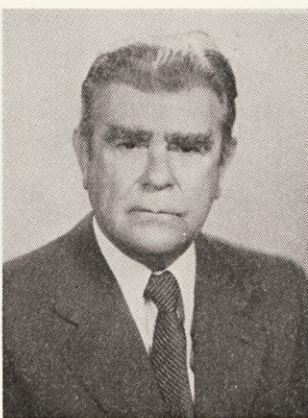

Cveto Novak — šestdesetletnik

Njegova življenjska pot, pot revolucionarja, komunista, vojaka in lovca se je začela 28. 2. 1922, v obrtniški družini v Tacnu pod Šmarno goro. Cveto je krenil po stopinjah svojega očeta Ivana Novaka-Očka, znanega predvojnega naprednjaka in komunista. Postal je skojevec, leta 1940 pa član KPS.

Že od leta 1938 pa vse do napada na Jugoslavijo je kot mladinec sodeloval v akcijah, ki jih je vodila Partija. Prisostvoval je tudi sestanku v Tacnu, 19. julija 1941, na katerem je bil sprejet sklep o začetku oborožene vstaje. Cveto je sodeloval tudi pri organiziranju Rašiške čete. Opravljal je razne vojaške in politične naloge. Bil je kurir med glavnim štabom in gorenjskim partizanskim vodstvom, do novembra 1942. Potem je do oktobra 1943 opravljal ilegalno politično delo v rajonu Smlednik, kjer je postal namestnik partijskega sekretarja. Revolucionarno pot je nadaljeval v rajonu Komenda, kjer je opravljal dolžnost namestnika rajonskega partijskega sekretarja in načelnika VOS. Spomladi 1944 je odšel v okrožje Kamnik, kjer je postal načelnik VOS, po reorganizaciji VOS pa načelnik obveščevalne službe pri OZNA za kamniško okrožje. V oktobru 1944 je prevzel v zahodnoprimeorskem okrožju funkcijo namestnika načelnika OZNE.

Vojna vihra je kovala mladega Cveta v še zavzetejšega borca, komunista in človeka, ki je vse svoje življenje posvetil boju za lepši jutri mlade socialistične države. Bil je v brigadi VDV in postal ter ostal načelnik obveščevalne službe do konca viharne dni leta 1945. Prekajen, izkušen in trdnega značaja je sodeloval v KNOJ do leta 1950, ko so se mu izpolnile želje, katerih kot vaje-

Cveto Novak

Boris Lovrenčič

nec zaradi vojne ni mogel uresničiti. V novi, mladi državi se izobražuje in konča Višjo vojno akademijo. Leta 1960 odide na Dunaj, kjer dela na jugoslovanski ambasadi kot svetnik za vojaške zadeve.

Polkovnik Cveto je delal od leta 1963 kot namestnik načelnika vojnega centra v RSNZ SR Slovenije. Leta 1965 je bil premeščen v vojaško okrožje Ljubljana, kjer je bil do leta 1968 načelnik organizacijsko-mobilizacijskega oddelka. Od 1968. do 1975. I. je delal pri obrambnih pripravah v RSNZ SRS.

Tovariš Novak je nosilec številnih visokih civilnih in vojaških odlikovanj, med njimi partizanske spomenice 1941, kar je dovolj trden dokaz, kaj vse je storil v dobro domovine, rojene iz krvi in sloge bratskih narodov in narodnosti.

Članstvo LD Šmarna gora je hitro spoznalo, da ima v svoji sredi človeka z bogatimi organizacijskimi izkušnjami, ki jih je začel prenašati tudi na lovstvo. Sedem let (1966 do 1973) je kot starešina uspešno krmaril LD Šmarna gora. Sicer pa kot član UO oz. IO LD deluje že od leta 1964, to je 18 let.

Medtem je tudi že drugo mandatno dobo, od leta 1980 dalje, prizadeven član izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije. Vsakozi je zavzet gojitelj divjadi, zgled poštenosti, odločnosti in tovarištva. Vedno in povsod je pripravljen nakloniti vsakemu svojo človeško toplino in del svojega plemenitega srca.

Tovariš Cveto, še dolgo naj ti bo korak tako odločen, ka-

kor ti je bil vse življenje, še dolgo obiskuj tebi tako priljubljeno vasio Rašico in Šmarno goro, ki sta ti v najtežjih časih naše zgodovine dajali zavetje, sedaj naj ti pa nudita oddih, rekreacijo in lovsko udejstvovanje.

Člani LD Šmarna gora
- A. Š. - M. J.

Boris Lovrenčič — šestdesetletnik

Šestdesetletnico je praznoval, pa ima za seboj že 42 let življenja in dela v lovstvu. Kot 18-letnega mladeniča sta ga namreč navdušila za lov njegov stric, znani organizator slovenskega lovstva dr. Ivan Lovrenčič, in prvak sodraških lovcev Adolf Ivanc. Stric in Ivanc sta ga vpeljala v vse lovske veščine in ga seznanila z lovsko etiko.

Značilnost njegovega lova je lov na klic. V največje veselje mu je s piščalko priklicati jereba, srnjaka ali z rogom jelena. Pravi, da v tem načinu lova doživlja najpristnejši stik z naravo. Svoje izkušnje in znanje rad prenaša na mlajše lovce.

Sicer živi v Ljubljani, toda kot lovec je ostal zvest svojemu rojstnemu kraju — Sodražici, kjer je zagledal luč sveta 7. 9. 1921. V LD Sodražica prevzema razne naloge z veliko odgovornostjo. Članstvo mu je zaupalo razne funkcije. V uprav. odboru je bil 22 let (1953—70, 1975—78), medtem 2 leti gospodar (1968—69) ter 5 let starešina (1970 in

1975—78). Poleg tega so mu zaupali predsedništvo nadzor. odbora 4 leta (1971—72, 1979—80).

Posebno prizadeven je bil pri oblikovanju prvega petletnega lovskogospodarskega načrta, pravil in poslovnika LD ter pri organiziranju IV. srečanja lovskih pevskih zborov v Ribnici. Pred letom 1960 je bil nekaj let tudi član uprav. odbora Lvske zveze Slovenije ter kasneje odbornik in delegat pri področni Lovski zvezi Kočevje. Več let je bil tajnik Kluba ljubiteljev gončev itd.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom II. stopnje, Kinološka zveza pa z zlatim znakom.

Zgleden kot lovec, zgleden tudi na drugih področjih. V NOB se je vključil leta 1942. Kot borec Krimskega odreda je bil težko ranjen v roko; postal je vojaški vojni invalid. Za prispevek v vojni je prejel odlikovanje — red zaslug za narod III. stopnje. V povojnem obdobju je bil med vodilnimi delavci pri elektrifikaciji slovenskih in istrskih železnic. Za uspehe je dobil v znak priznanja zlati znak ŽG Ljubljana in drž. odlikovanje — red dela z zlatim vencem.

Lovci LD Sodražica — H. F.

Srečko Mravljak — osemdesetletnik

Rodil se je 2. 8. 1901 pri Antonu na Pohorju, kjer je tudi preživel najsmrenejša leta svojega življenja. Z bolečino v srcu je zapuščal domači kraj, ko je moral na šolanje v Maribor, kjer je pozneje tudi služboval. V lovske vrste se je vključil že leta 1920. Že leta 1923 je naredil lovsko-čuvajski izpit ter opravljal čuvajsko službo v lovskih Hum in Smolnik pri Celju.

Ko je prigrmela nad našo deželo vojna vihra, mu okupator, kot zavednemu Slovencu, ni prizanesel. Iz Maribora ga je izselil v Srbijo, mu zaplenil vse premoženje ter uničil dragoceno zbirko lovskih trofejev. Po vrnitvi iz izgnanstva leta 1945 se je takoj spet vključil v lovstvo.

Srečko Mravljak

Pri lovskem društvu v Mariboru je prevzel lovsko knjižnico, ki jo še danes uspešno vodi. Bil je soustanovitelj LD Orlica ter predsednik njenega nadzor. odbora kar 24 let (1956—80). Je častni član LD od leta 1972. Sodeloval je pri organizaciji treh lovskih razstav v Mariboru, v letih 1936, 1956 in 1972. Odlikovan je z znakom za lovske zasluge, z redom III. in z redom II. stopnje. Ob svojem bogatem lovskem znanju in dolgoletnih izkušnjah je vzgojil veliko mladih lovcev, ki gredo po njegovih stopinjah.

Hvala ti za vse, dragi Srečko! Naša želja je, da bi še vrsto let prihajal med nas zdrav in veder in da bi ti bila Diana vselej naklonjena.

Lovci LD Orlica — KD

Matija Debelak iz Koprivnika v Poljanski dolini, najstarejši član LD Sovodenj, je 19. 2. 1982 praznoval svoj 85. rojstni dan in hkrati tudi 65-letnico lovskega udejstvovanja.

Že kot mladega kmečkega fanta so ga prevzele skrivnosti narave, lovec pa je postal z 20. letom starosti. Član upravnega odbora LD Sovodenj je bil od 1948. do 1960. leta, nepretrgoma 12 let. Medtem je več let zavzeto deloval predvsem kot referent za parkljasno divjad. Na njegovo pobudo je LD postavila prva krmišča za srnjad. Od leta 1960 do 1965 je bil član nadzornega odbora LD.

Je odločen zagovornik pravičnega lova in takšnega pose-

Matija Debelak

ganja v stalež srnjadi, ki odstranjuje šibke, varuje pa biološko najboljše živali.

Za njegovo delo in vzoren lovskoetičen odnos do divjadi ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge.

Ob iskrenih čestitkah k jubileju mu želimo še veliko let trdnega zdravja.

LD Sovodenj

Alojz Gačnik je dopolnil 60 let 26. 2. 1982. Rojen je bil v Ponikvah pri Dobrepolju. Izučil se je za avtomehanika in temu poklicu ostal zvest vseživoti.

Med vojno, v času italijanske okupacije, se je vključil v OF in nekaj časa delal kot terec. Leta 1945 je odšel v II. divizijo KNOJ in tam služil tri leta.

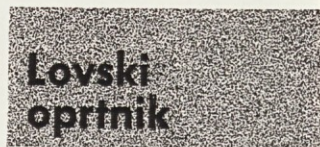
V LD Dobrepolje se je vključil že leta 1946, ko je bil v uniformi. Leta 1949, ko se je preselil v Stražo in se zaposlil v podjetju Gorjanci, je prestopil v LD Toplice. In nekaj let kasneje ga je članstvo že izvolilo za gospodarja LD. To funkcijo je vestno opravljal 9 let (1954—63), član uprav. odbora je bil pa še naprej do leta 1975. V LD je bil tudi član več komisij, zlasti dolgo je deloval v komisiji za cenitev lovske škode. Dve mandatni dobi je bil tudi član uprav. odbora Lvske zveze Novo mesto in njene gojitvene komisije (1953—54, 1965—67).

Za vsestransko požrtvovalno delo pri uvajanju smotrnega gospodarjenja v lovišču in

lov. družini ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje.

Sedaj, ko je v pokoju, mu želimo čim več prijetnih ur in dni v lovišču —

člani LD Toplice — F. S.

Kosilnice in škoda na divjadi

Član LD Hoče Adolf Onič, stanujoč v Razvanju pri Mariboru, po poklicu kmetovalec, mi je v razgovoru pojasnil, da nove rotacijske kosilnice pri košnji povzročajo manj škode na divjadi kakor prejšnje navadne traktorske.

Rotacijske kosilnice, posebno takšne s klini, ki travo sekajo, povzročajo močan hrup in tresenje tal. Pred tem hrupom divjad beži, medtem ko navadne traktorske kosilnice delujejo dokaj tiho. Pri tem je poudaril, kako važno je, da kosec prične s košnjo na sredini travnika in ne na njegovem robu, kakor je to običajno. Kadar kosec s kosilnico začne kositi sredi košenice, divjad beži proti robu travnika in s travnika. Kadar pa prične košnjo ob robu, divjad beži proti sredini košenice. Tu se pritisne in čaka do zadnjega trenutka. »Otok« še stoječe trave ali detelje se namreč vedno bolj oži okoli pritisnjene divjadi, ki nerada zbeži čez pokošeno »jaso«. Prenekatera drži tako dolgo in tako trdno, da jo zgrabijo jeklene čeljusti kosilnice.

Seveda so gnezda fazank in jerebic tudi pri rotacijski kosilnici izpostavljena uničenju. Zato je v primeru, če bodo na njivi ali travniku kosili s tako kosilnico, še vedno potrebno s šolanim psom ptičarjem predhodno poiskati jerebičja in fazanja gnezda ter jih zavarovati.

Glede košnje iz sredine travnika navzven sem govoril tudi z dipl. agronomom, ki je še

pred kratkim upravljal veliko posestvo z velikimi košenicami in je bil pred leti tudi sam lovec. Rekel mi je, da nikdar ni pomislil na to, kako potrebno je pri strojni košnji začeti kositi iz sredine travnika navzven.

Robert Koren

Ljubezen do živali ne dovoli pokončati vsake pohabljenе divjadi!

V oskrbi imam že tretjo žrtev kosilnice. Lani 16. junija ji je kosilnica odrezala obe zadnji nogi tik nad parkeljci. Srnico so mi prinesli otroci. Kako naj bi človek, ki ljubi naravo, pokončal pohabljenega, sicer povsem zdravega in življenjske moči polnega mladička! Oba z ženo sva srnici namenila vso ljubezen in ji zato tudi dala ime Ljubica. Obvezovala in negovala sva jo kakor otroka. Žival kmalu ve, kdo jo ima rad, ne le z besedami, ampak v dejanjih. Človeku izkaže svojo hvaležnost na razne načine.

Ta srna sedaj hodi okoli naše hiše in domačije že skoraj eno leto. Je telesno dobro razvita in če se bo v prsku sparila, utegne imeti krepkega mladiča.

Pred to srno sva z ženo oskrbovala še dve žrtvi košnje, pohabljeni na podoben način.

Leta 1962 — prav na moj rojstni dan 23. junija — mi je Matija Belšak, naš takratni lov. čuvaj, sedaj pa že pokojni, prinesel za »darilo« majhnega pohabljenca. Seveda sem ga obdržal v oskrbi, saj sem bil tedaj gospodar LD. Ženina ljubezen in moja skrb sta ga ohranila pri življenju in vrnila naravi.

Drugi najin pacient je bila srnica, ki so mi jo prinesli 24. 6. 1979. Kosilnica ji je odrezala obe levi nogi, sprednjo in zadnjo, pri spodnjih členkih. Sicer telesno popolnoma zdrav mladiček bi brez pomoči izkrevavel in poginil. Z ženo sva pomoč nudila pohabljeni divjadi iz ljubezni, ne iz koristoljublja. Dobro se zavedava, da divjad pripada naravi. Zato sem odločno proti odnašanju zdrave, nepohabljenе divjadi iz lovišča.

Ivan Kotos in njegova žena iz Sejancev pri Ormožu z rešeno srno

Hkrati sem pa tudi proti tistim, ki pravijo, da je sleherno pohabljen divjad treba usmrtiti in tiste, ki zreajo take pohabljenčke — kaznovati. Menim, da gojitev divjadi ni le stvar razuma, ampak tudi srca! Kajti pohabljeneci z mehanskimi poškodbami okončin imajo morda odlično telesno zasnovo in v določenih ustreznih razmerah lahko dajo krepko potomstvo.

Kmetijski stroji pa prizadejajo največ škode mali divjadi, ki porazno izginja z naših polj. S pravilnim odnosom do divjadi bi z reševanjem gnezd in invalidov marsikaj lahko rešili. Toda pri tem je poleg znanja in volje potrebno tudi — srce! Če pravimo, da je lovec v prvi vrsti ljubitelj narave, potem naj se v tem tudi izkaže!

Dovolj je priložnosti. Rešujmo, dokler imamo še kaj reševati, da naši bodoči lovci ne bodo celo prisiljeni hoditi na lov kot turisti v inozemstvo — ker na domačih poljih ne bo več kaj loviti!

Ivan Kotos,
Lovska družina Tomaž
pri Ormožu

Ali je bila lisica stekla?

Nedelja je, 2. maj 1982. Po makadamski cesti se peljem proti Sodražici. Preden se razgrne dolina, kakih dvesto metrov od naselja, opazim ob cesti lisico. Ustavim avto in odprem šipo. Stoji ob kupu peska. Imam občutek, kakor bi se smejala. Ko pogledam bolje, opazim, da ima čeljust na pol odprto. Nekajkrat zahupam. Na moje presenečenje se ne ustraši ter še naprej bulji v avtomobil. Približno po 15 minutah naredi le nekaj korakov. Šele tedaj vidim otrple zadnje okončine. Jasno, posumim na steklino in takoj odpeljem v Sodražico. V gostilni povprašam za najbližje stanujočega lovca. Napotijo me k lovcu Grajšu. Ko potrkam na vrata lepo urejene domačije, se pred menoj pojavi moški srednjih let. Povem, po kaj sem prišel, in beseda je stekla o lisici, ki sem jo ravnokar videl. Prijazni lovec se je takoj ponudil, da bi šla pogledat tja, kjer sem videl žival. Žal, ko sva prispela, lisice ni bilo več. Ugibala sva, da se je najverjetneje umak-

nila pod rob ceste v gosto šikaro v smeri vasi.

Namenjen sem bil naprej, zato sva se morala posloviti. Grajš mi je obljubil, da bo s svojimi kolegi preiskal predel, kjer je velika verjetnost, da se zadržuje bolna (!?) lisica. Pripravljenost in zavzetost lovca, da lisico uplenijo in s tem preprečijo morebitno okužbo drugih živali ali celo človeka, sta hvalevredni.

Sedaj pa pogledmo še drugo plat resnice. Dobro vemo, da je steklina na pragu ribniške in kočevske občine. In kaj smo ali bolje so naredili odgovorni (razen izdane odredbe v Uradnem listu) v zvezi s preprečevanjem te hude nalezljive bolezni.

Ko se peljemo od Žlebiča proti Loškemu potoku, ni nobena posebnost videti na ducate neprivezanih psov in nezaprth mačk. No, naj se omejim le na svojo občino Kočevje in Krajevno skupnost Drago, iz katere izhajam, potem z ogorčenjem ugotavljam, da se gotovo po vsaki vasi sprehaja trop psov raznih »pasem«.

Čeprav je odredba o ukrepih za preprečevanje stekline, ki jo je izdal Izvršni svet Skupščine občine Kočevje (Ur. list SRS, št. 7 od 27. 2. 82) jasno napisana, ne vidim znamenja, da so psi cepljeni, saj je posebnost videti psa z znamkico. Ne vidim niti enega opozorila na javnem mestu, ki bi naznanjalo predpisani kontumac. Nisem slišal, da bi odgovorni poskrbeli za prosvetljevanje prebivalstva v zvezi s to strašno boleznijo, niti nisem zasledil iniciative delavcev javne varnosti, da bi pomagali pri pokončevanju necepljenih psov in mačk. Sprašujem se, ali bodo lovci, prepuščeni sami sebi, kos zastavljeni nalogi. Vsekakor bodo poskusili narediti vse, za kar jih predpisi obvezujejo, čeravno za nekatere naloge, ki bi morale biti že izvršene, verjetno kdo prejema plačilo.

Anton Lavrič

Race mlakarice in sive čaplje v Savinjski dolini

Velikokrat opazujem večerni prelet rac mlakaric nad Savinjsko dolino. Spreletavajo se od Savinje proti Šmartinskemu jezeru in tudi k drugim umetnim jezerom v Savinjski dolini. Tudi siva čaplja se je naselila pri nas in pravo veselje jo je gledati, kadar jadra nad našo dolino. Ljudje se sprašujejo, kaj le je privabilo ti dve vrsti ptic, pa tudi nekatere druge, v Savinjsko dolino.

Pred drugo svetovno vojno v naših krajih ni bilo stalnih divjih rac. Priletele so le v hudih zimah v večjih jatah in ostale le kratek čas. Drugih vodnih ptic v naših krajih ni bilo.

Prav gotovo so ugodne življenjske razmere tiste, ki vodnim pticam omogočajo, da so se naselile v tako lepem številu v naših krajih.

V zadnjih desetih letih so v Savinjski dolini zgradili precej umetnih jezer. Največje je Šmartinsko jezero, v severovzhodnem delu Savinjske doline, ki obsega več deset hektarjev površine. Vodnim pticam nudi, razen v zimskem času, zelo ugodne življenjske možnosti. Umetna jezera so tudi v Titovem Velenju, Braslovčah, v zadnjem času pa tudi v Žalcu.

Poleg navedenih jezer pa je v dolini tudi veliko manjših mlak, ki so nastale v glinokopih in gramoznicah.

Seveda pa imamo pri naselitvi race mlakarice svoj delež tudi lovci. Upadanje staleža male divjadi, predvsem poljskega zajca in jerebice, nas je prisililo k temu, da smo se začeli zanimati za raco mlakarico. Lovske družine na našem območju so pričele načrtno gojiti raco mlakarico. Vsaka LD je v ta namen odkupila primerno zemljišče in na njem uredila vodno površino in obrežje za gojitev rac mlakarice.

Ker gojitev rac mlakaric ni preveč zahtevna, so bili uspehi vidni že v zelo kratkem času. V času, ko smo vlagali race, smo tudi lov na to divjad prepovedali. Race so se tako razmnožile, da žive danes ne le ob umetnih jezerih in mlakah, pač pa

Foto J. Papež, Diana

5. junij, svetovni dan varstva okolja

Na prvi svetovni konferenci Organizacije združenih narodov (OZN) o življenjskem okolju, ki je bila od 5. do 16. junija 1972 na Švedskem v Stockholmu, so bile sprejete temeljne usmeritve o skupnih akcijah za varstvo okolja. Na tej konferenci so tudi razglasili 5. junij za svetovni dan varstva okolja, da bi se človeštvo zlasti tega dne vsako leto poglobljeno spomnilo svojih nalog in dolžnosti glede varstva narave in drugega okolja.

Letos je v naši državi od 25. maja — dneva mladosti — pa do 5. junija — svetovnega dneva varstva okolja — potekala akcija »Narava, zdravje, lepota«, v kateri naj bi vsa naša družba prispevala čim več k ciljem varstva okolja.

Razvoj industrije v svetu in pri nas prinaša poleg dobrin tudi škodljive, pogubne posledice za rastlinstvo, živalstvo in človeka. Onesnaževanje ozračja in voda je čedalje večje. Temu se pridružuje vse večje izkoriščanje in zmanjševanje naravnih bogastev — gozdov, kmetijskih zemljišč, energetskih virov, divjadi itd. Fotografiji opominjata, proti čemu se moramo — med drugim — boriti vsi skupaj še bolj, kakor smo se doslej.

Lovstvo v svoje delo že več let vse prizadevneje vključuje tudi varstvo narave oziroma okolja. Naloge na tem področju usmerja zlasti svet za varstvo okolja in gojitev divjadi pri LZS. Nujno bi bilo, da bi vsi udeleženci v vsesplošnem družbenem razvoju v svoje delovanje načrtno vključili tudi varstvo okolja.

tudi ob Savinji in potokih po vsej dolini.

Seveda pa so se pojavile tudi že težave. Oglasili so se ribiči, predvsem tisti, ki v ribnikih načrtno gojé ribe za trg. Ker pa so vodne površine z ribjim zarodom majhne, je moč izgubo preprečiti s postavitvijo mrež nad vodo. Seveda pa mlakarica rada pozoblje kakšno koruzno zrno v tistih ribnikih, kjer goje krape in jih krmijo s koruzo. Do sedaj sicer gojitelji rib škode še nikoli niso prijavili. Pri povečani številčnosti rac pa seveda škoda lahko naraste. Če bo le-ta preobčutna, bomo morali lovci in ribiči najti skupno rešitev s sporazumom. O tem vprašanju pa se bomo morali pogovoriti lovci in ribiči širše regije.

Menim, da ni bojazni, da bi se race mlakarice prekomerno razmnožile. Verjetno le toliko, kolikor jim bodo dopuščale življenjske razmere v dolini. Lov na race je pa sicer zelo zanimiv. A se je v lovni dobi racam, ki se zadržujejo zlasti na večjih vodnih površinah, zelo težko približati.

Tudi siva čaplja in galebi so našli svoj življenjski prostor v Savinjski dolini. Opazili smo tudi ribjega orla. Sivih čapelj je vsako leto več. Te ptice smo opazovali tudi v zadnji zimi. Na zamrznjenem ribniku se jih je zbralo tudi po več kakor 30. Žalostno so čepele na ledu. Ker so bile vode dolgo zamrznjene, smo mislili, da bo to zanje usodno. A nismo našli nobene poginjenke.

Savinjska dolina je na svojih vodnih površinah torej postala bogatejša z zanimivimi vrstami vodnih in obvodnih ptic, kar je hkrati nadomestilo za čedalje manjši delež druge male divjadi.

Janko Krašovec

Na zalaz, na klic ali na čakanje?

Sredi maja nastopi za lovca najprimernejši čas, da v lovišču začne urejati stalež srnjadi, da začne odstreljevati, kar ni več sposobno za plemenitev, v septembru pa — seveda skladno z odobrenim odstrelnim načrtom —

Številne so prednosti čakanja na visoki preži

Foto D. Namestnik

zmanjša stalež, če se je srnjad tako razmnožila, da bi povzročala večjo škodo na polju.

To stori na zalazu, na čakanju ali v prsku na klic. Kaj je najlepše? Z lovskega stališča je odgovor skoraj nemogoč, ker je lov tako na zalaz, na čakanje kakor tudi na klic lahko enako zanimiv in privlačen.

V juniju se pomlad najbolj razbohoti, očarljiva je v gozdu, na travniku in na njivi. Travniki so najlepše pisane »perzijske preproge«. Srnjad poljubno lahko izbira med travami in cveticami. Tudi na polje sili, toda škode skoraj ne dela.

Koliko užitka imaš, ko greš neslišno ob robu gozda, se premikaš od grma do grma in v kakem kotu senožeti uzreš srnjad. Pritisneš se za grm in opazuješ skozi daljnogled pasoce se srne. Rogača navadno ni vmes. Uzreš ga samega v drugem kotu. Spoznaš ga že po njegovem

obnašanju. Vse drugače kakor srna dvigne glavo, vse drugače opreza in vse drugače se premika od grma do grma. Srna se kolikor toliko mirno pase, srnjak je pa zelo plašljiv, ves čas nemiren, zlasti pri polni svetlobi. Vsak trenutek je ponosna glava pokonci, uhlji oprezni, oči nemirno begajoče. Pri najmanjšem šumu ali spremembi v okolici že odskoči in za tisto jutro ali večer ga ni več.

Zalaz je res bolj zanimiv, bolj razburljiv in naporen, toda bolj gotovo srnjaka dobiš pri čakanju na preži, bodisi na tleh ali na drevesu. Kdor ima mirne živce in dosti potrpežljivosti, da lahko čaka ure in ure na preži, bo imel največ uspeha. O dolgčasu ni govora. Zjutraj ali zvečer vidiš s preže zajca, dostikrat lisico, ki preži na miši. Tudi jazbec hlača okrog v zgodnjem jutru in poznem večeru, zlasti ob deževnem vremenu. Če se zjutraj še v temi povzpneš na visoko prežo, imaš

najlepšo priložnost opazovati prebujajočo se naravo. Še se čujejo zadnji joki sov, ko se ob svitanju zasliši prvo cvrčanje drobnih ptic. Pridružijo se še glasovi drugih ptic in kmalu gostoli celotni zbor. Stari srnjaki se prvi vračajo s paše v svoja zaklonišča. Marsikateri se pripase prek travnika ali poseke, kjer z drevesa oprezaš. Tak nepredvidnež postane navadno tvoj.

Prednosti čakanja na preži je več; največja je pač ta, da lahko mirno oceniš srnjaka pred strelom, da ne upleniš dobrega plemenjaka, da odbiješ gumbarja ali drugačnega krmežljavca, bolno žival ali starino. S pomočjo visokih prež lahko tudi bolje ocenimo stalež, v lovopustu, ko srnjad že izstopa na travnike in poseke.

Prežo na tleh pa moraš skrbno izbrati, proti vetru, od koder pričakuješ srnjaka, sicer je vsako čakanje zaman. Zjutraj in zvečer je veter precej stalen, medtem ko se čez dan spreminja.

Lov na klic ima pa spet svoje zanimivosti. Kličeš lahko ves dan, medtem ko čakaš ali zalezuješ le zjutraj in zvečer. Pri klicanju prehodiš veliko večjo površino, obišeš gozd za gozdom, hrib za hribom, vedno v senci drevja pred pekočim soncem. Ko kličeš, doživiš veliko več, ker se tiho plaziš in negibno sediš. Učiš se spoznavati sledove divjadi in lahko vidiš vsa bitja, ki žive v gozdu, bodisi na tleh ali na drevju.

Ako ves dan hodiš po gozdu, večerni mrak nastopi še prehitro. Navadno nisi utrujen. Opoldne poižuješ, kar ti nudi nahrbtnik, potem ležeš v listje in kako uro zadremleš. Seveda se pri tem seznaniš z mravljami, s polži in klopi, ki jih pa začutiš šele, ko te začne srbeti na skritih mestih tvojega telesa. Na tvoj klic pa ne pride le srnjak ali srna, ampak tudi veverica, lisica, šoja. Srnjaki so pa vseh vrst: gumbarji, šilariji, vilarji, šesteraki. Stari goščarji pa pridejo na plan le v prsku.

Če je lovišče bogato, boš skoraj na vsakem čakališču kaj priklical. Pri tem lahko opazuješ in izbiraš. Seveda, če pride srnjak kot strela iz svojega zaklonišča, potem ni

časa. Izurjeno oko ti pa takoj pove, kaj imaš pred seboj in puška mora takoj spregovoriti, ko je ocenitev izvršena in je divjad primerna za odstrel.

Najbolj pa lovca jezijo takšni in podobni glasovi, kakršne on sam izvablja iz piščalke. Radoveden je, kdo ga posnema. Včasih pride srna, ki vabi srnjaka, največkrat pa lovca oponaša šoja — gozdni policaj ali največji intrigant. Kdo lovca največkrat izda gozdnim prebivalcem in mu pokvari lov? Šoja!

Vsi trije načini lova: na zalaz, na klic in na čakanje — so vsak po svoje zanimivi. Zdaj ima prednost ta, v drugačnih okoliščinah pa drugi ali tretji.

Lovrenc Ogris

Gregor Krivec

Jože Vračko

zato je tudi veliko časa prebil v njej: na lovu, nabiral brusnice in maline, gobaril ipd. Trofeje pa, ki jih je uplenil, ostajajo na steni sinovoma, ženi, materi. Vsakemu, ki jih pogleda, so nem spomin na dobrega lovca.

Člani LD Pogorevc-Črna

Množica lovcev iz vseh lovskih družin mežiške doline je dokazala, da je bil veteran Gregi široko znan in priljubljen lovec. Naj v miru počiva!

Člani LD Pogorevc-Črna,
J. V.

Jože Vračko-Pepa

Komaj leto dni je minilo, odkar smo mu čestitali ob petdesetletnici njegovega lovskega udejstvovanja, pa je že prispela vest, da je omahnila njegova dobra roka, da je odšel tiho od nas, brez slovesa. Umrl je 27. septembra 1981, v 72. letu starosti.

Rojen je bil v vinorodnem Malečniku, kateremu je ostal zvest do smrti. Visoko nad Šentpetrsko gorco si je ustvaril topel dom, od koder sega pogled daleč čez njegove gorice, na pohorske gozdove, na Dravsko polje in naprej tja do Boča in Dončke gore. Kot sin vinogradnika in lovskega zakupnika je tudi on postal vinogradnik-strokovnjak in — lovec, ljubitelj narave in vsega življenja v njej.

Bil je med ustanovitelji naše LD Malečnik. V njenem uprav. odboru je deloval dve daljši obdobji, skupno 10 let (1955—60, 1965—70). Zlasti uspešno je deloval v drugem obdobju, ko si je LD gradila in zgradila svoj dom. Devet let je bil tudi član nadzor. odbora, LZ Slovenije ga je za njegovo uspešno delo odlikovala z znakom za zasluge. Dragi Pepa, ko so se tiste

septembrske dni v tvojih goricah trte šibile pod težkim bremenom dozorevajočega grozdja in se je bilo treba pripraviti na trgateg, si moral oditi. Ni ti bilo več usojeno, da bi spravil v sode plodove svojega dela. Ni ti bila tudi več namenjena »trgatev« v tvojem in našem lovišču. Ostal si tam zadaj za nami na mrtvi straži. Lahka naj ti bo rodna gruda, v kateri si našel svoj zadnji dom!

LD Malečnik — O. C.

Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Franci Kozelj, LD Ivančna gorica, * 23. 10. 1949, † 1. 12. 1981.

Slavko Žnideršič, LD Višnja gora, * 4. 6. 1911, † 6. 2. 1982.

Stane Kozlevčar, LD Višnja gora, * 7. 4. 1949, † 5. 5. 1982.

Umrlim časten spomin!

Vili Sušel je umrl star 74 let. Od njega smo se poslovili v ponedeljek, 8. junija 1981, na pokopališču v Črni. Otroška leta je preživel na Pristavi in v Motnikovem grabnu, ko se je družina priselila v Petkovo bajto. Tu je začel spoznavati naravo, ki mu jo je okolica nudila v izobilju. Prišla pa je nova selitev in Vili je postal Žerjavčan.

Lovec je postal leta 1955, ko se je poročil z lovčevno hčerko in se preselil v Rudarjevo. Z lovom in lovci se je torej srečal v Simetingerjevi družini. Lovski izpit je opravil leta 1957, nakar je bil zrel za opravljanje vodilnih funkcij v LD. Tajnik LD je bil skupno 6 let, (1962—66, 1972—74). Organiziral je tudi razne delovne akcije, med drugimi prekrivanje koč na Pogorevcu in izdelavo vodnega bazena. Spravilo šikelnov od Korizelna do koč tudi ni bil majhen problem. Nadalje se je zelo trudil, da je uspela predstavitev brunarice iz Rup na Mrdavsevo razpot. Bil je šaljivec, ki pa ni imel dlake na jeziku. Bil je velik ljubitelj narave,

Gregor Krivec, najstarejši in častni član LD Pogorevc-Črna, je umrl po daljši bolezni 28. 7. 1981, star 92 let. Rojen je bil v številni bajtarski družini v Robanovem kotu pri Solčavi, od koder pa je družina morala zaradi splošnega pomanjkanja v Koprivno in Bele vode. Gregi se je leta 1912 ustavil v Žerjavu in se zaposlil v rudniku. V lovske vrste se je vključil leta 1929. Z lovom je moral prenehati v začetku druge svetovne vojne. Zaradi sodelovanja s partizani ga je okupator leta 1944 izselil.

Po vojni se je ponovno vključil v lovsko organizacijo. Bil je tih, skromen in preudaren, vnet gojitelj divjadi ter vzoren učitelj mladim lovcom. Ves prosti čas je posvetil lovski družini, lovišču in divjadi. Bil je soustanovitelj naše LD, njen gospodar 6 let (1948 do 1954), predsednik nadzor. odbora 8 let (1954—62), lovski čuvaj 6 let (1954—60). LZ Slovenije ga je za prizadevnost odlikovala z znakom za zasluge. Nagrada za opravljeno delo pa ga je čakala v lovišču: uplenil je gamsa, ki je bil 13 let (od 1954 do 1967) jugoslovanski gamsji prvak.

Spodbudni uspehi LKD Posavje-Krško

Po planu kinoloških prireditev za leto 1982 je to lovsko kinološko društvo priredilo 17. 4. 1982 telesno ocenjevanje lovske psov vseh pasem (jamarjev, goničev, brak-jazbečarjev, šarivcev in ptičarjev). Prireditelj je bila na prostem pri Francu Škofljancu v Bregah.

Jamarje sva ocenjevala kinološka sodnika Janez Gliha in podpisani.

Na prireditve je bilo privedenih skupno 82 psov raznih pasem, kar je zelo veliko za to področje. Približno toliko psov je komaj zmoglo LKD Ljubljana na tovrstni prireditvi pred halo Tivoli. Med privedenimi psi pa je bilo kar 26 jamarjev.

Pred začetkom ocenjevanja je vse vodnike in lovske pripravnike, ki jih je bilo okoli

40, ter vse sodnike in goste pozdravil predsednik tamkajšnjega LKD Lojze Arko. Poudaril je, da to ni samo dan telesnega ocenjevanja lovskih psov, temveč tudi kinološki dan LKD Posavje-Krško.

Psi so bili telesno izredno kvalitetni. V zadnjem času je opazen napredek. O velikem zanimanju za psa in kinologijo sploh priča tudi velika udeležba. Ne samo v skupini jamarjev, pač pa tudi pri drugih pasmah. Lahko rečem, da je bil »kinološki dan LKD Posavje-Krško« vsestransko dobro organiziran. Vsi gledalci, vodniki in drugi prisotni so bili za »kinološki dan« tudi pogoščeni s toplim okrepčilom.

Poudariti moram, da je bila prireditev odlično pripravljena oz. da se je prireditelj — LKD Posavje-Krško — ponovno izkazal.

(Preberi tudi poročilo Ivana Rojca na tej strani!)

Druga prireditev, ali bolje nadaljevanje prve, je bila 24. 4. 1982 v Cerkljah: PNZ jamarjev. Delo psov sva ocenjevala kinološka sodnika Janez Gliha in podpisani.

Na preizkušnjo je bilo privedenih 25 psov, od tega 23 lovskih terierjev, resasti jazbečar in foksterierka.

Vsi psi so bili preizkušeni v rovu z zaprto rešetko, vendar pred staro, dovolj ostro lisico. Vsi psi, ki so opravili PNZ, so bili v rovu dovolj ostrí, na polju pa vsi vido- ali sledoglasni (nemih psov ni bilo).

Zelo je bilo zanimivo, da so posamezni psi prvič videli zajca, vendar so se izkazali z dovolj temperamentnim glasom. Bilo je tudi nekaj psov, ki so bili preveč lovsko navdušeni, a jim nismo »ugovarjali«, kajti »vaja dela mojstra«.

Izmed 23 lovskih terierjev jih je PNZ opravilo 17 s III. oceno. Resasti jazbečar je dosegel II., foksterierka pa tudi III. oceno.

Na PNZ so privedli svoje pse vodniki iz Trebnjega, Logatca, Novega mesta in Zagreba. Znano je, da je Dolenjska, zlasti še Krško polje, v primerjavi z drugimi predeli naše republike, dokaj bogata

z zajci. Tako so imeli vsi vodniki možnost preizkusiti svoje pse, če so vidoglasni oz. sledoglasni.

Vinko Foršček,
kinol. sodnik

Telesno ocenjevanje lovskih psov in preizkušnja naravnih zasnov ptičarjev

Prireditev je pripravilo LKD Posavje, 17. in 18. 4. 1982, v vasi Brege na prostem pri Francu Škofljancu.

Ocenjevali smo kinološki sodniki po pasemskih skupinah: jamarje Vinko Foršček in Janez Gliha; brak-jazbečarje Lojze Brvar st.; goniče vseh pasem Lojze Brvar ml.; ptičarje Jože Selan ml.; šarivce avtor tega poročila.

Vodji prireditve sta bila Lojze Arko in Sandi Bednaršek.

V skupini šarivcev sem ocenjeval nemške prepelčarje, špringer španjele in koker španjele. Skupno je bilo privedenih 82 psov 17 pasem. Kakovost psov je bila na zadovoljivi ravni. Vsekakor se je obrestoval trud, ki ga je zlasti

Kinol. sodnik Lojze Brvar st. pri ocenjevanju brak-jazbečarjev
Foto B. L.

Lojze Arko vložil v kinologijo na tem področju.

Ob sodelovanju številnih lovskih pripravnikov, ki so se dejavno vključili v samo tehniko ocenjevanja, je moč sklepati, da je zanimanje za kinologijo med lovskimi pripravniki v Posavju zelo veliko.

Kakor je razvidno iz tabele, sta kakovost in pestrost zastopanih pasem razveseljivi. Ocenjevanje je bilo pri kraju

ob 13. uri. Vodniki in lovski pripravniki so bili zelo disciplinirani. Zato je prireditev potekala nemoteno. Sicer je bila pa celotna organizacija odlična.

Opozarjam le nekatere mlade vodnike štirinožnih spremljevalcev, da bodo v bodoče morali vlagati več truda in pridobljenega znanja v pravilno in prizadevno vzgojo psov. Sicer je pa mladega psa najprej treba naučiti, da se bo znal »obnašati« pred sodnikom, ker je pri nekaterih psih enostavno nemogoče ugotoviti telesno višino in pregledati zobove.

Vreme je bilo zelo ugodno: v dopoldanskih urah ne prehladno in sončno brez vetra, v popoldanskih pa oblačno z rahlim vetrom.

(Preberi tudi poročilo Vinka Forščka na 210. in tej strani!)

Po telesnem ocenjevanju psov je bila na vrsti preizkušnja naravnih zasnov (PNZ) psov ptičarjev, v okolici Krškega, ki se je končala naslednjega dne. Ocenjeval je sodnik Jože Selan. Stalež divjadi je bil nad pričakovanjem, dovolj jerebic, fazanov in zajcev. Tako je vsak pes lahko pokazal svoje lovske zasnove. Sodnika je presenečala kakovost psov, ki je razvidna iz naslednjih ocen.

Preizkušnjo so uspešno opravili: 1 poenter, 3 bretonski ptičarji, 4 nem. kdl. ptičarji in 1 nem. ostrodl. ptičar. Največje dosegljivo število točk je bilo 59.

Privedeni in telesno ocenjeni psi po vrstnem redu zastopanih pasem

Pasma	I. ocena	II. ocena	III. ocena	nezadostno	neoc.	Skupaj
lovski terierji	1	13	2	5		21
foksterierji			1			1
kdl. jazbečarji		4				4
brak-jazbečarji		5	5	4		14
balkanski goniči	2			1		3
kdl. istrski goniči	3	1	1	1		6
res. istrski goniči	1	1				2
posavski goniči		2				2
vestfalski braki		2				2
tribarvni goniči				1		1
poentri		1				1
epagneul bretoni		5	3			8
nem. kdl. ptičarji		4			4	8
nem. res. ptičarji			1			1
špringer španjeii		2		1		3
koker španjeli		2		1		3
nem. prepelčarji		2				2
Skupaj	7	44	13	14	4	82

Najbolje so se izkazali:

1. a BIBA, JRPki 60903, pol. 13. 3. 1981, tel. ocena prav dobro, lastnik in vodnik Franc Škofljanc, Brege, Leskovec. Dosegla 56 točk, I. nagradni razred.

1. b BORA, JRPki 60899, pol. 13. 3. 1981, tel. ocena prav dobro, lastnik in vodnik Rudi Gabrič, Krško, Strma pot 6. Dosegla 56 točk, I. nagradni razred.

2. BISTRA, JRPki 60902, pol. 13. 3. 1981, tel. ocena prav dobro, lastnik in vodnik Franc Škofljanc, Brege, Leskovec. Dosegla 55 točk, I. nagradni razred.

3. a ASTA Silvestris Triumph, RMP 30051 Po, pol. 1. 7. 1981, tel. ocena prav dobro, lastnik in vodnik Anton Vaksel, Sela 1 a, Raka. Dosegla 54 točk, I. nagradni razred.

3. b CITA, JRPEB 60118, pol. 1. 7. 1981, tel. ocena dobro, vodnik in lastnik Vinko Jurkas, Brežice. Skupno je dosegla 54 točk, I. nagradni razred.

Ivan Rojc,
kinol. sodnik

Predvidena legla

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 13. 6. Rejec Jože Smrekar, Podgorje 73, Podgorje.
Leglo 4. 7. Rejec Franc Čelčič, Regerča vas 47, Novo mesto.

Kdl. istr. goniči (JRGki):

Leglo 25. 6. Rejec Franc Mencinger, Selovče 12, Dravograd.

Leglo 9. 6. Rejec Ivan Keblič, Rove 13, Frankolovo.

Leglo 20. 6. Rejec Ivan Udovič, Urec 115, Rakek.

Leglo 30. 5. Rejec Janez Indihar, Velike Lašče n. h., Velike Lašče.

Leglo 3. 6. Rejec Pavel Kmet, Stari trg 5, Trebnje.

Leglo 8. 7. Rejec Bogdan Černigoj, Sp. Idrija 162, Sp. Idrija.

Res. istr. goniči (JRGri):

Leglo 22. 4. Rejec Alojz Šimenc, Rečica ob Savinji 93, pošta ista.

Leglo 17. 5. Rejec Franc Slak, Dol. Praproče 3, Velika Loka.

Leglo 27. 6. Rejec Leopold Merhar, Župančičeva 16, Brežice.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 20. 6. Rejec Ivan Kralj, Cesta JLA 5, Tržič.

Leglo 3. 7. Rejec Ivan Bitežnik, Ledine 6, Nova Gorica.
Leglo 11. 6. Rejec Jože Zorič, Šutna 28, Podbočje.

Leglo 6. 6. Rejec Anton Brič, Njivice 44, Radeče.

Leglo 29. 6. Rejec Janez Grabec, Kajuhova 22, Slovenj Gradec.

Leglo 26. 5. Rejec Ivan Kranjc, Rifengozd 13 a, Laško.

Leglo 1. 6. Rejec Jože Zupančič, Videm n. h., Videm-Dobropolje.

Leglo 25. 6. Rejec Vinko Petelin, Markovec 35, Stari trg pri Ložu.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 23. 6. Rejec Janez Podviz, Zbilje 8 b, Medvode.

Leglo 5. 5. Rejec Franc Bartol, Vinice 12, Sodražica.

Legli 22. 6. in 25. 6. Rejec Stane Sanabor, Ozeljan 75, Šempas.

Nem. prepeličarji (JRPr):

Leglo 8. 6. Rejec Borut Preinfalk, Ig pri Ljubljani 151.

Leglo 29. 6. Rejec Darko Kodrič, Podbočje 46, Podbočje.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 15. 6. Rejec Jakob Piskernik, Kokrški log 20, Kranj.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

Leglo 15. 6. Rejec Ladislav Steibacher, Borisa Kraigherja 17, Slovenska Bistrica

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 1. 6. Rejec Peter Zajc, Ob težki vodi 3, Novo mesto.

Bretonski ptičarji (JREB):

Leglo 18. 7. Rejec Matjaž Demšar, C. na Bokalce 33, Ljubljana.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 24. 7. Rejec Tone Žgajnar, Mala čolnarska 17, Ljubljana.

Kinološka zveza Slovenije

Naj ne bo lovca brez poučne in izredno lepe publikacije!

Zlasti lovci pripravniki, ki ste letos ali lani stopili v lovske vrste, pa tudi drugi lovci, ki še nimate jubilejnega Lovca iz leta 1977, takoj naročite to publikacijo! Še vedno imate možnost, da jo dobite.

Vaša dolžnost je, da poznate zgodovino slovenskega lovstva. Mnogo o lovski organizaciji, vse od njenega nastanka, kakor tudi o lovu in divjadi nekoč na območju vseh zvez lovske družine Slovenije najdete v tem Lovcu. Jubilejni Lovec je izšel ob 70-letnici slovenskega lovstva, obsega 140 strani — torej štiri navadne Lovce — in ga poleg pestrega besedila bogati tudi mnogo črno-belih in barvnih slik.

Sedanja cena izvodu je 100 din in poština.

Napišite torej dopisnico na spodnji naslov z vašim naročilom ter vašim naslovom in jubilejnega Lovca vam pošljemo po pošti (po povzetju). Če se pa mudite v Ljubljani, ga lahko kupite neposredno v naši pisarni.

Uredništvo glasila Lovec

Župančičeva 9/I — p. p. 505

61001 Ljubljana

Zadnjih nekaj let v naši industrijski trgovini stalno narašča povpraševanje po klavniških odpadkih za prehrano psov in mačk.

Ker z dosedanjim načinom prodaje in ravnanjem s tako hrano nismo bili zadovoljni, smo se odločili, da izboljšamo kakovost te hrane, način pakiranja ter ji podaljšamo trajnost. Surovine so strojno zmlete, takoj po klanju ohlajene, pakirane v polivinil vrečke, kartonsko škatlo in zamrznjene. Hrano lahko uporabljamo svežo, seveda odtajano, skuhamo, samostojno ali zmešano z zelenjavo, krompirjem, testenami. V hladilni skrinji pri temperaturi — 18°C jo lahko hranimo več mesecev, ne da bi se spremenile biološke ali hranilne lastnosti. Hrana za pse in mačke vsebuje beljakovine brez maščob, veliko mineralov, kalcija, magnezija in fosforja, pa tudi mikroelemente: jod, fluor, kobalt.

V želji, da bi vam ustregli, z upanjem, da smo naredili korak naprej v pripravi te vrste hrane, se vam priporočamo.

Perutnina Zalog

Agrokombinatska 84, Ljubljana-Polje, telefon (061) 48 159

Lovci, pozor!

Pomagam vam poiskati obstreljeno veliko divjad (medvede, divje prašiče, jelenjad in srnjad) **s šolanima krvosledcema, ki imata za seboj že mnogo uspehov.**

Pomoč vam je na voljo **BREZPLAČNO** v oddaljenosti do 100 km iz Ljubljane. Brezplačno zato, ker želim, da bi vodstva lovskih družin oziroma lovci poglobili pravičen, human odnos do ranjene divjadi in jo vedno poiskali s psom, ki je usposobljen za takšno delo.

Če po strelu ne najdete divjadi, me pokličite po telefonu na št. (061) 49 080 — **JANEZ PERNAT**, Podlipoglav n. h., 61261 Dobrunje pri Ljubljani.

Ker pod pojem lova spada tudi iskanje in zasledovanje (ranjene) divjadi, morate glede mojega prihoda v vaše lovišče predhodno urediti z vodstvom vaše LD.

Pozor, nevarni naboji!

FFV NORMA AB, S-670 40 Amotfors — Švedska — se je s pismom od 4. maja t.l. obrnila tudi na naše uredništvo s prošnjo, da objavimo tole obvestilo firme **GEHMANN** iz Zvezne republike Nemčije:

»Naboji kalibra 5,6 × 61 SE vom Hofe, ki smo jih izdelali v letih 1974 in 1975, bi mogli imeti v nekaterih primerih pri streljanju prekomeren pritisk plina.

Firma Gehmann je že takrat vsakemu kupcu, ki je naboje te vrste prejel, pisala in zahtevala, naj naboje vrne. Tudi v lovskih listih je bil objavljen ta poziv.

Ker je kljub temu možno, da kaka škatlica takih nabojev še ni bila vrnjena oz. porabljena, vas prosimo, da naboje te vrste vrnete na naslov: Firma Walter Gehmann, Karlstrasse 40, D-7500 Karlsruhe, BR Deutschland. Vse stroške vam bomo povrnili. Če se želite poslužiti telefona, je naša številka: 9949 721 24 545.

To se nanaša na naboje s številkami: 11420 — 11421 — 11526 — 11527.

Firma Gehmann«

Vsem lovskim pevskim zborom in lovskim rogistom!

Letošnje, 9. srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in skupin rogistov bo v soboto, 16. oktobra v Murski Soboti. Organizira ga Zveza lovskih družin (ZLD) Prekmurje pod pokroviteljstvom Lovske zveze Slovenije. Srečanje bo potekalo po do sedaj običajnem načinu.

Vsak zbor bo zapel samostojno tri pesmi, med katerimi naj bi bila vsaj ena lovska. Letos praznujemo 40-letnico ustanovitve slovenskih narodnoosvobodilnih brigad. Zaželeno je, da vključite v svoj program tudi pesem z narodnoosvobodilno tematiko. Med nastopi posameznih zborov bodo nastopile skupine rogistov. Rogisti naj pripravijo po dve skladbi. Za zaključek bodo združeni zbori zapeli:

- F. Venturini: Lovska (iz pesmarice)
- U. Vrabec: Pozdrav (iz pesmarice)
- V. Mišelčič: Domovina naša je svobodna
- O. Danon: Zastava partije

Zbori in skupine rogistov naj pošljejo prijave do 1. avgusta 1982 na naslov: **Zveza lovskih družin Prekmurje, Grajska 7, 69000 Murska Sobota**. V prijavi naj navedejo število pevcev oziroma rogistov in izbor pesmi.

Lovski zdravo!

Aktiv lovskih zborovodij
in vodij lovskih rogistov

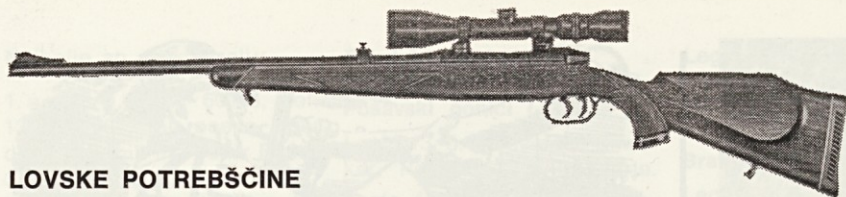
Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrđite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (po povzetju). — **Vojin Pejčič, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

Obveščam vas, tovariši lovci, da sem odprl **preparatorско delavnico** in se vam priporočam. — **Stane Vraničar, Gotna vas 39/D, 68000 Novo mesto, telefon (068) 25 895.**

Lovci, dobro in kvalitetno pripravim veliko in malo divjad (ptice in sesalce, ki jih je po predpisih dovoljeno loviti). Za svoje izdelke dajem garancijo. V delo ne sprejemam živali, poslane po pošti. — **Andrija Kolmanic, Antuna Barca 3 b, 13. nadst., 51000 Rijeka, telefon (051) 30 659.**

Prodám povsem nov (še zapakiran) **fotografski aparat OLYMPUS OM 2** z normalnim, širokokotnim in zoom objektivom ter z originalno bliskavico. Garancija (za vsak del posebej) je dosmrtna. Naslov po telefonu (061) 553 176 (po 15. uri) ali v uredništvu LOVCA.

Tovariši lovci! Nudimo vam **vse preparatorske usluge**. — **TAMAŠ, Gornja Bistrica 130 A, 69232 Črenšovci.**

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

A-9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija

Telefon 0 43 56/360

Stalno imamo na zalogi in vam nudimo:

- **krogelne naboje vseh kalibrov** RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington;
- **šibrene naboje** s šibrami vseh velikosti Hirtenberg, Waidmannsheil, Schnepf Eley, Sellier & Bellot, Hubertus in Rottweil s šibrami od 4,5 do 8,9 mm;
- **šibrene trap naboje** — pri nabavi večje količine dajemo popust!
- **lovske dvoglede in strelne daljnoglede** Swarovski-Habicht, Kahles in raznih japonskih vrst kakor npr. Tasco in Hubertus;
- **lovske puške** Steyr-Mannlicher, Mauser-repetirke in različne bokarice ter polrisanice (biksarice) v več kakor 30 različnih modelih — delno že tudi z montiranimi strelnimi daljnogledi in pristreljene.

V Avstriji je prodaja lovskega orožja in municije za lovsko orožje — prosta (brez dokumentov).

Pri izvozu povrnemo tudi 18 % avstrijskega prometnega davka.

Odkupujemo stare puške petelinke.

Josef Martinz

9400 Wolfsberg — Avstrija

Gerichtsstr. 83

Telefon 9943 4352 2448

Specializirana trgovina in servis za vse lovsko in športno orožje svetovno znanih proizvajalcev.

Izvršujemo strokovna puškarska dela:

- montiramo strelne daljnoglede,
- popravljamo puške in jih pristreljujemo,
- graviramo in broniramo ter obnavljamo gravuro in broniranje,
- polnimo dostavljene nam stare krogelne tulce vseh kalibrov, tudi starejših, s krogli najnovejših tehničnih dosežkov.

Na zalogi imamo večje količine vseh vrst lovskega in športnega orožja, dvoglede, strelnih daljnogledov znanih proizvajalcev kakor Zeiss, Habicht, Swarovski, Nikel, Kahles itd.

Na zalogi imamo tudi lovski pribor vseh vrst, lovska in športna oblačila ter obutev.

Obiščite nas, ne boste razočarani!

MALI OGLASI

Prodaj dobro ohranjeno boroveljsko bokarico z daljnogledom 4 × 32, kal. 16-7 × 65. — Marko Plestenjak, Zgornje Bitnje 82, 64209 Žabnica.

Prodaj mlade resaste istrske goniče, odličnih roditeljev. Poleženi 22. 4. 1982. — Alojz Šimenc, 63332 Rečica ob Savinji (št. 93), telefon (063) 831 795.

Prodaj polavtomatsko šibrenico brovning, kal. 16/65 in **boroveljsko bokarico**, kal. 16/70 — 7 × 57 R, s strelnim daljnogledom Swarovski — Habicht 4 ×, ter **strelni daljnogled Hilka** 4 × 32. — Inka Krašovec, Vrhnika, Dobovičnikova 19, telefon (061) 752 355 (popold. od 17. ure dalje).

Ugodno prodaj češko bokarico, kal. 16-16, zelo dobro ohranjeno. — Stane Jazbinšek, Golobinjek 6, 63225 Planina pri Sevnici.

Prodaj lovske knjige: Ettinger »Šumsko-lovački leksikon (1898), La Rousse »Enciklopedija lova«, Stanette »Kinologija«, Gjurašin »Ptice« (1899), Brehm »Die Vögel« (1929), Kišpatić »Ribe« (1893), kompletna letnika »Ljubljanskega zvona«, 1923, 1925. — **Slavko Pavešić, Oslobođenja 1/II, 41000 Zagreb.**

Trap puško, skoraj novo, dvojno ventilirani cevi, selektivni sprožilec — **ugodno prodaj.** — Mlinarič, Cankarjeva 1, 68270 Krško, telefon (068) 71 903.

Prodaj džip MAHINDRA z novim dizel motorjem mercedes 180, z novim menjalnikom in varnostnim lokom. Vozilo je registrirano. Informacije po telefonu (063) 22 616.

Prodaj bogato gravirano boroveljsko tricevko, kal. 16-16/7 × 65 R, s strelnim daljnogledom 6 × 42 (Suhl montaža). — Informacije po telefonu dopoldan (061) 212 057, int. 07, popoldan (061) 313 139 — Andrej Šentjunc.

Prodaj ameriškega staffordshirskega terierja z odlično telesno oceno, roditelja sta šampiona. Pes je primeren za lov na divje prašiče. — Marjan Šopar, Fluksova 1, 62000 Maribor.

Prodaj skoraj novo karabinko Steyr-Mannlicher, model S, kal. 7 Remington Magnum, z montiranim strelnim daljnogledom 8 × 56 Zeiss Diatal 2A. — Boris Kržišnik, Srebrničeva 26, 65280 Idrija, telefon (065) 71 377.

Prodaj novo bokarico Super Brno, kal. 12-12. — Bruno Kodrič, Ul. bratov Babnik 93, 61000 Ljubljana, telefon (061) 555 212.

Brezhibno malokalibrsko puško (MK), kal. 5,6 mm, z nabojnikom — **kupim.** Stane Bajt, Rovte 4, 64227 Selca.

Prodaj (dve) brak-jazbečarki, stari po 4 mesece, odličnih staršev. Cena po dogovoru. — Jože Šteingel, Brezovica pri Semiču 3, 68333 Semič.

Prodaj po zelo ugodni ceni skoraj novo puško Trap Sabatti. — Andrej Rugole, Vrečova 1, 69250 Gornja Radgona.

SLIKE NA OVITKU — 215. STRAN:

1. *Lisička pred lisičino*
Foto Janez Černač, Diana
2. *Tukalica v varnem kritju*
Foto Janez Papež, Diana
3. *Kure se ne kopajo v vodi, pač pa v suhem pesku ali suhi prsti, pravimo, da se prepelijo. Na sliki fazanka, ki se prepeli.*
Foto Laszlo Studinka
4. *Pred nedavnim povrženi srnji mladič*
Foto Konrad Lampe, Diana
5. *Lisica opreza iz »zaklona«*
Foto Janez Černač, Diana

BARVNA SLIKA NA ZADNJI STRANI OVITKA — 216. STRAN:

Gozdna jasa v mesecu rož — v rožniku
Foto Janez Černač, Diana

